

Let izda...
t. 650
v štirih...
osmet...

EDINOST

Uredništvo in upravnstvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopolni naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglaševalcem in denar pa upravnstvu. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirane pisma se ne sprejemajo. — Lasti, založba in tisk Tiskarne "Edinost". Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. nadst. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Uprašanje sestave Sveta Društva narodov

Sadove, ki so jih rodili dogovori v Locarnu, je ves svet pozdravljaj kot odrešitev iz morečega in duševnega strahu pred morebitnimi novimi krvavimi zapletitvami. Evropska javnost se je odahnila, ker so ji locarnski dogovori oživili in utrdili vero, da je s tem zgodovinsko znamenitim dogodkom zagotovljen mir, ako že ne za vedno, pa vsaj za dolge čase. Po sestanku v Locarnu je nastala krilatca o "locarnskem duhu" — duhu mirnega poravnave, ki je navzkrižje med državami in narodi. Ker je navzkrižje med francosko in nemško politično ideologijo — do Locarna dozdevno nepopravljivo — vsebovalo največje možnosti, da bi mogoč evropski mir zopet priti v največjo nevarnost, je Evropa smatrala kot največjo pridobitev po locarnskih dogovorih vero, da je "locarnski duh" most za pomirjenje med Francijo in Nemčijo, s čimer bi bila odpravljena nevarnost, ki je visela nad Evropo kot grozeč oblak.

Viden znak takega zblizanja med obema, dotlej nespreljivima nasprotnicama naj bi bila priključitev Nemčije za pristop k Društvu narodov. Ravno ob tem vprašanju pa se je razvil v Nemčiji sami hud boj. Oficijska Nemčija in vsa trezna nemška javnost sta bili za tako priključitev. Toda nemški imperijalistični krogi so razvili srdito propagando proti. To pa zato, ker se ti krogi ne morejo iznebiti hohenzollerske, megalomanske ideologije, po kateri naj nemški narod išče svojo srečo in veličino le v boju proti vsem, proti vsemu svetu — tiste ideologije, ki je izvala svetovni požar ter prinesla neizmerne nesreče nad nemški narod sam. Padel je v žalosten položaj ponižanja, ker je bil izključen iz zbora soodločiteljnih narodov v mednarodni politiki. Iz stanja obnemoglosti napram mednarodnim dogodkom naj bi ga rešil pristop k Društvu narodov. Odloditev v tem sporu v Nemčiji sami je bila torej neizmerne pomembnosti za položaj Nemčije v bodočnosti. Zmagala je trezna in računajoča pamet: Nemčija je priključila svoj pristop k Društvu narodov. Obenem pa je zahtevala tudi stalno mesto v ožji korporaciji rečene mednarodne ustanove: v Svetu Društva narodov. S tem bi se število stalnih mest v tej korporaciji razširilo za eno. Ker pa so se tudi druge države — posebno Poljska — oglašile za zahtevo po takem stalnem mestu v Svetu, se je razvilo vprašanje pomnožitve takih stalnih mest in je postalo sporno jabolko med evropskimi državami.

Ta spor se je pojavil takoj na začetku sedanjega zasedanja Društva narodov v Ženevi, ko se ima odloditi, ali se Nemčija sprejme v Društvo narodov. Proti temu ni nikakega načelnega nasprotstva od strani nobene države. Pač pa je navzkrižje ob vprašanju, ali naj se tudi drugim državam, ki bi to zahtevale, prisodi mesto v Svetu Društva narodov. Nemčija nasprotuje temu in na njeni strani je odlodno Švedska, pa menda tudi Anglija, dočim Francija, Italija in Čehoslovaška podpirajo zahtevo Poljske. Sicer tudi Nemčija ni načelno nasprotna povečanju števila stalnih mest v Svetu Društva narodov. Nasprotuje le zato, ker se — kakor trdijo nje državniki — boji, da je tu poseben komplot, naperjen proti nji. Boji da se, da se hoče s tako pomnožitvijo mest v Svetu Društva narodov paralizirati nje vpliv v tej korporaciji in odvzeti nje pristoku k Društvu narodov vso njegovo pomembnost za bodoči položaj Nemčije v dogodkih mednarodne politike, posebej tudi glede vprašanja zaštite nje narodnih manjšin v drugih državah. Ne nasprotuje načelno temu, da tudi Poljska in Španja — o tema državama se sedaj največ govori — dobita stalno mesto v Svetu Društva narodov. Nemška hoče le — kakor je naglašal nje državni kancelar dr. Luther na velikem zborovanju v Hamburgu — naj bodoči zastopnik Nemčije v Svetu Društva narodov zadobi poprej praktična izkustva in vpogled v mehanizem organizma Društva narodov, ker se le potem da bo mogel zavzemati svoje stališče napram predlogom, sestavi in organizaciji Sveta Društva narodov.

V senci tega navzkrižja se je začelo zasedanje zasedanja Društva narodov v Ženevi. Anglež Chamberlain, Francoz Briand, Nemec Luther, Italijan Scialoja in Belgijec Vandervelde so imeli dolga posvetoovanja, ne da bi bilo prišlo do kake povoljne razjasnitve. Mnenja so se istotako krizala, kakor so se v razpravah v teh zadnjih tednih. Nemčija je slej ko prej, iz gori označenih razlogov, nasprotna, da bi tudi Poljska dobila stalno mesto v Svetu Društva narodov in s tem orihaja v vprašanje tudi pristop Nemčije k Društvu. Italijanski delegat Scialoja je stavil na prvem sestanku posredovalen predlog, po katerem bi bila zagotovljena prednost Nem-

čije, obenem pa naj bi se zagotovila izpolnitev zahteve drugih držav, ki želijo dobiti stalno mesto v Svetu Društva narodov. V ta namen naj bi takoj po vstopu nemškega zastopnika tako razširjeni kolegij Sveta sklepal o sprejemanju tudi drugih članov in njegov sklep naj bi se takoj izvršil. Tudi ta posredovalni predlog sta Luther in Stresemann odklonila. Zlasti še, ker imata na svoji strani Švedsko, ki odlodno izjavlja, da odklanja vsako razširitev Sveta, razen po zastopniku Nemčije. Ta izjava je odlodilne pomembnosti, ker morajo biti sklepi enoglasni.

Vprašanje je sedaj, ali se bo mogla najti formula, ki bi bila zadovoljiva na obe strani. Taka formula bi bila po mnenju Nemcev, naslednja: Že sedaj naj bi se stavlil predlog, da se Svet Društva narodov razširi. Ustanovi naj se poseben odbor, ki naj bi tekom poletja proučil to vprašanje in pripravil svoje predloge za jesensko zasedanje.

Iz večrajšnjega ženevskega poročila je razvidno, da je bila izvoljena komisija, ki ima proučiti prošnjo Nemčije za pristop k Društvu narodov. Nemec Stresemann je ponovno poudarjal gori označeno stališče Nemčije, nasprotno zahtevi, da bi tudi druge države dobile stalno mesto v Svetu. Prilodil pa je angleškemu predlogu, naj posebna komisija prouči vprašanje razširitve Sveta Društva narodov in naj poroča na prihodnjem zasedanju Društva narodov.

Tako stoji danes to sporno vprašanje. Visi v zraku. Glavno in odlodilno vprašanje je, ali bo Nemčija tudi nadalje vztrajala na svojem odklanjalnem stališču, ali se hoče rajši odloditi pristopa k Društvu narodov, nego da bi privolila, da tudi Poljska dobi svoje stalno mesto v Svetu, kar Francija in Čehoslovaška odlodno zahtevata. Društvo narodov je postavljeno na težko preizkušnjo in njea avtoriteta bi trepla hudo, če ne pride do povoljne rešitve tega spora. Posebno pa bi "locarnskega duha" zadela občuten poraz. V interesu miru in složnega dela za obnovo Evrope je želeli, da ne pride do tega. V istem interesu pa je obžalovati, da nista Rusija in veliki ruski narod udeležena na takih važnih in odlodnih sestankih, ki morejo se le s sodelovanjem Rusije doseči svojo popolno avtoriteto.

Senat razpravlja o sindakatih in njih pravnem priznanju

RIM, 10. Na današnji seji je senat razpravljal o zakonskem načrtu glede sindikatov in njih pravnega priznanja. Vsi govorniki so naglašali, da je ta načrt izredno velike važnosti za Italijo, ker urejuje razmerje med delom in kapitalom. Senat je načrt v načelu odlodil. Podrobna razprava se bo vršila jutri.

Mussolini ne odlodi v Ženevo

RIM, 10. Nekateri listi so pisali, da bo Mussolini odlodil v Ženevo. Ta vest je brez vsake podlage. Šele po razhodu senata bo ministrski predsednik odlodil v Milan, kjer bo pri svoji družini prebil velikonočne praznike.

Farinacci odlodilov za zlato medaljo

RIM, 10. Danes zjutraj je imel direktor fašistovske stranke sejo, na kateri je bila glavnemu tajniku on. Farinacciju izročena zlata medalja za njegovo fašistovsko delo.

Fašistovski senatorji

RIM, 10. Včeraj so se v palači Madama sestali zastopniki udruženja fašistovskih senatorjev. Za predsednika udruženja so izvolili sen. Mazziontija, za podpredsednika sen. Bonin-Longarea, Garofala in Tanarija, za tajnika sen. Marcella in Simonija.

Konsistorij se bo sestel šele po velikonočnih praznikih

RIM, 10. Iz zanesljivih virov se doznava, da se bo konsistorij v svrhu imenovanja nekaterih škofov in kardinalov sestel šele po velikonočnih praznikih. Ob tej priliki bo sv. oče izročil kardinalski klobuk mons. Cerrettiju, doseadanemu pariškemu nunciju. Na njegovo mesto v Parizu bo imenovan mons. Maglione.

Čudežno trpljenje bolne redovnice

NAPOLI, 10. Listom poročajo tudi letos iz Cosenze zanimive vesti o dobroznami bolni redovnici Heleni Aiello, ki je tudi letos pričela svoje postno trpljenje. Vsi so v nekem mrzličnem strahu pričakovali prva znamenja, ki se že tri leta ponavljajo in ki vzbujajo tudi v znanstveni krogih veliko zanimanja.

Tudi letos se je slučaj ponovil, čeprav v drugačni obliki. Pred tremi dnevi je redovnica legla v posteljo. Tekom dopoldneva se je Aiello obnašala povsem mirno in naravno, kakor da ne opaža skrbi svojih sorodnikov in mrzličnega pričakovanja radovednežev. Kmalu zatem se je pojavila znamenja. Eno tako znamenje se je prikazalo nad srecem in je bilo lahko spoznati. Vendar pa se takrat ni pojavil krvavi pot na čelu in

na rokah, kakor se je to zgodilo na veliki petek lanskega leta in je stvar ugotovil tudi poslanec in profesor Vincenc Bianchi. Pojavila da so se samo tista znamenja, ki jih redovnica vidi na iztrpinčenem telesu izveličarja.

Komaj so se čudežna znamenja prikazala, je Aiello prešla v popolno ekstazo. Njene bele in suhe roke so se povsile na odejo, njen bolni vrat se je pogreznil med blazine, z njenega obraza pa je odseval mir in zadovoljstvo.

Nad 2 milijona lir za Battistijev spomenik

RIM, 10. Predsedništvu vlade prihajajo še vedno prostovoljni prispevki za zgradbo Battistijevskega spomenika. Do sedaj je bilo darovanih v ta namen dva milijona in 74 tisoč lir.

Politika poljske republike

Izjave poljskega poslanika listu "Tevere"

RIM, 10. Listu "Tevere" je poljski poslanik v Rimu g. Kozicki podal te-le izjave glede politike poljske republike: Poljska hoče z vsemi silami sodelovati pri evropskem pomirjenju. V tem stremljenju je poljska delegacija tudi podpisala locarnske dogovore, ki jih je pred par dnevi odlodil sejm. Mi nimamo nikakih zavojevalnih namenov. Hočemo le, da ohrani naša država svojo neokrnjeno neodvisnost, ki jo je dosegla z mirovnimi pogodbami. Odgovornosti, katere smo prevzeli z locarnskimi dogovori, nam nudijo pravico do stalnega sedeža v Svetu Društva narodov. Rešitev tega vprašanja je odvisna od posvetovalni, ki so pravkar na dnevnem redu v Ženevi. Naš ministrski predsednik in zunanji minister je pred svojim prihodom v Ženevo imel priliko govoriti z Briandom in Chamberlainom.

Mislím, da je sir Austin Chamberlain posebno naklonjen poljski zahtevi. Sedva mora braniti svoje stališče v Ženevi na najbolj spreten način, da ne izkove ostre opozicije.

Glede rusko-poljskih odnosajev je rekel g. Kozicki: V teh zadnjih mesecih se da ugotoviti znatno zboljšanje bodisi na gospodarskem, bodisi na političnem polju. V Varšavi je bila ustanovljena poljsko-ruska trgovska zbornica, pred enim mesecem pa je bil ustanovljen sindikat, čigar namen je pospeševati trgovino med obema državama.

Minister Trifunović o staležu Jugoslovenske vojske

Proračun vojnega ministra sprejet v narodni skupščini

BEOGRAD, 10. (Izv.) Današnje zasedanje narodne skupščine je bilo posebno zanimivo radi izčrpnega poročila vojnega ministra o staležu jugoslovenske vojske.

Na dopoldanski seji je minister general Dušan Trifunović v svojem eks-pozéju omenil, da iznaša proračun vojnega ministrstva 2 milijardi in 413 milijonov dinarjev, ter naglašal pri tem, da ta proračun ni velik, ker da so v njem upoštevane le minimalne zahteve. Upoštevati je namreč treba, da se predloženi proračun ne nanaša le na vojsko in mornarico, ampak tudi na avijatiko in na obmejne straže. Določenih je 112 milijonov za avijatiko, 150 milijonov za mornarico in 340 milijonov za izredne potrebe; za samo vojsko je določena svota 1.800 milijonov dinarjev.

Letošnji stalež vojske znaša 102.000 redovov in kaplarov. Armada je v dobrem stanju. Za organizacijo značne flotile so potrebni večmilijonski krediti, ker je v proračunu predvidena zgraditev 150 novih aeroplanov, da se s tem jugoslovenska avijatika dvigne na nivo moderne vojne avijatike.

Glede mornarice je minister omenil, da potrebuje Jugoslavija izključno podmornike, torpedovke in hidroplane za obrambo državne obale.

Zbornica je vzela eks-pozé vojnega ministra z odobravanjem na znanje, nakar sta se priključila za debato poslanca Angelinovič in Zanič.

Na popoldanski seji je najprej govoril poslanec SDS Valerijan Pribičević, ki je kritiziral previsoko število častnikov jugoslovenske armade, ki da šteje 172 generalov, 1.420 višjih in 4.837 nižjih častnikov. Nato je zemljeračnik Vujić stavil nekaj konkretnih predlogov za povzdigo letalstva in mornarice. Federalist Zanič je napadal vojnega ministra radi orožništva, češ da nihče ne ve, da-li spada orožništvo pod notranje ali pod vojno ministrstvo.

S tem je bila debata o proračunu vojnega ministrstva končana. Minister Trifunović je še odgovarjal na posamezne očitke opozicijskih poslancev; nakar je zbornica z večino glasov sprejela njegov proračun.

Jutri bo nar. skupščina razpravljala o proračunu ministrstva za zgradbo.

Nocoj so imeli ministri kratko konferenco, na kateri se je razpravljalo o načrtu za razširjenje Beograda.

Važen razgovor med Ninčičem in Roufosom

v zadevi sklenitve balkanskega pakta

BEOGRAD, 10. (Izv.) Zunanje ministrstvo je prejelo iz Ženeve brzovjavo, da sta zunanja ministra Jugoslavije in Grčije imela tam konferenco, po kateri sta objavila izjavo, da sta ugotovila popolno soglasje v glavnih vprašanjih politike obeh prijateljskih držav glede Balkana in ostale Evrope.

Ministra Ninčič in Roufos sta proučila v duhu popolne odkritosti glavne smernice njune politike, ki se nadalje kaže v tesnem sodelovanju na polju splošne politike. Obstoječe razlike v naziranjih obeh vlad se nanašajo le na nekatera tehnična vprašanja, ki jih hočeta oba kabineta rešiti v duhu sporazuma in pomirjenja.

Ker gre splošna politika obeh držav za tem, da se ohrani prijateljski razmerje z vsemi državami, je jasno, da so pogajanja v Rimu v popolnem skladu s stremljenji jugoslovenske in grške vlade glede sklenitve balkanskega pakta v duhu Locarnskih dogovorov.

Izpopolnitev italijansko-jugoslovenske pogodbe

Minister dr. Ninčič odlodi še enkrat v Rim

BEOGRAD, 10. Min. predsednik Pašić je bil včeraj v daljši avdijenci pri kralju. V diplomatskih krogih je vzbudila ta avdijenca večje zanimanje, ker obstoji mnenje, da je Pašić ob tej priliki predložil kralju dr. Ninčičeva poročila iz Pariza o razgovorih z Briandom. V poučenih političnih krogih se trdi, da se pripravljajo zaključitev nove politične pogodbe med Italijo in Jugoslavijo, ki bi naj bila izpopolnila k rimskemu paktu. Izpremenjeni položaj v Evropi v zvezi z locarnskim sporazumom je izval potrebo te dopolnilne pogodbe in dr. Ninčič je sprejel ponudbo Italije za naknadne razgovore. Kolikor je znano, se o besedilu nove pogodbe vrše se pogajanja med jugosl. in italijansko vlado. Zaradi tega odpotuje dr. Ninčič po zaključenem zasedanju Društva narodov ponovno v Rim, da določi z Mussolinijem končno besedilo pogodbe in da ga podpisje. Kakor poroča "Politika", bi ta nova dopolnilna pogodba upoštevala dejanske potrebe Jugoslavije in Italije v zvezi s sedanjim splošnim evropskim in balkanskim položajem. Kakor se zdi, ne bo iz pogodbe izostalo niti vprašanje združenja Avstrije z Nemčijo, niti bodoči odnosaji napram Grški, Albaniji in Bolgarski.

Dvojna kriza Francije

Pravno in zadnja francoska vlada padla radi glasovanja v zbornici, ki je ponovno zavrnila oni davek na plačila, kateri je imel kot dohodek države tvoriti jedro od kabineta predlagane finančne reforme.

Sedanja francoska kriza je torej dvojna: gospodarska in politična.

V kakšnem položaju se nahaja danes gospodarstvo Francije, je pač vsu znano. Primanjkljaj v državi bilanci raste od tedna do tedna: v državnih blagajnicah manjkajo fondi tako za tekoče izdatke kakor za izplačila zapadlih notranjih dolgov, ki jih je država najela pri svojih državljanih. Radi tega se je moralo tudi prav v zadnjem času zateči k Francoski banki po pomoč ter ji dovoliti zvišanje obtoka papirnatega denarja. Množina tega denarja raste od dne do dne, kar povzroča na drugi strani padanje franka, katero spremlja potem vzemirljivo naraščanje draginje življenjskih potrebščin. Medtem postaja seveda položaj države vedno bolj težaven. In tu je treba imeti pred očmi: Ta kriza ni nastopila nepričakovano.

Že pred dvema letoma se je pojavila pod Poincaréjevo vlado ter zahtevala hitro in odlodno rešitev. Poincaré je tedaj predlagal sredstva, ki so mu bila tudi dovoljena, ali niso bila zadostna, da bi za vedno odpravila zlo. Nobena naslednjih vlad se ni mogla odloditi za energično odstranitev tega zla, dokler se ni predstavila ravno ta vlada, ki je v soboto podala demisijo in ki je dokazala, da se zaveda nujne naloge, ki ji je bila izročena v rešitev. Ampak preko dveh finančnih ministrov in skrbno popravilnih in izpremenjenih predlogov se ni prišlo do nobenih zaključkov. Zbornica se ni hotela ukloniti in je zavrnila načrte, ki so ji bili predloženi.

V zadnjem času je vlada napela vse svoje sile, da bi spravila te finančne načrte pod streho, kar je postalo neobhodno potrebno radi predstoječe likvidacije zapadlih dolgov. Pri tem se vlada ni strasila niti spora med obema zbornicama parlamenta: ampak tudi ta drzna skrajna odloditev ni imela zaželjenega uspeha. Vlada je v imenu skrajne potrebe zahtevala 8 milijard in zbornica ji je dovolila komaj polovico te svote. Sobotno glasovanje je zavrnilo celo začasno zdravlilo, ki ga je trenutno položaj na vsak način zahteval.

Tako se je s tem gospodarski krizi pridružila še politična.

Zadnje vesti pravijo, da je Briand po dolgem obotavljanju sprejel mandat ter sestavil novo vlado. To je bilo tudi pričakovati, ker prevladuje danes v političnih krogih Francije prepričanje, da bi bilo le težko dobiti v sedanjem položaju naslednika doseadanemu ministrskemu predsedniku. Med političnimi možmi njegove države se smatra on za najbolj pripravnega, da pridobi novi vladi potrebno avtoriteto. Izšel je iz tabora socializmov ter si ohranil osebo prijateljstvo najbolj radikalne stranke. S tem si je pridobil v teku let spoštljivo zaupanje srednjih strank radi genialnosti svojega uma, radi svoje poštene preteklosti in parlamentarnih spretnosti in tudi radi svojega govorniškega talenta. Splošno se namreč priznava, da je Briand eden izmed najboljših govornikov obeh zakonodajnih zbornic.

Brezdvomno je v svoji zadnji vladi Briand razvil vse dane mu možnosti, da bi prispel do cilja, ki si ga je postavil: finančna obnovitev države. Udal se je vsemu, izmenjal je ministre in spreminil načrte ter ni hotel, dokler mu je to njegov ponos dovoljeval, vsiliti zbornici vprašanja zaupnice. Ampak v zadnjem trenutku, ko se je čutil prav blizu uspeha, se je še enkrat večina združila proti njemu.

Francosko poslansko zbornico vladata v resnici dve skrajni skupini, ki sta med seboj v neizprosni boju. V smislu svojih doktrin in iz volilnih ozirrov bodo socialisti vztrajali v boju proti posrednim davkom; konservativni elementi bodo s svoje strani postopali v nasprotnem smislu, ker morajo braniti kapital.

Ta temeljni spor bi se dal izravnati le pod pogojem, da nastopi tu javno mnenje z vso odlodnostjo. Tu pa je treba pripomniti, da je velika večina francoskega ljudstva nasprotna vsakemu novemu fiskalnemu bremenu. Demonstracije pariških trgovcev proti morebitnim nadaljnjim davkom so skoro na dnevnem redu. V očišled takemu sestavu poslanske zbornice, ki ne nudi organske večine, na drugi strani pa neodvrljiva potreba zvišanja državnih dohodkov, vse to povečuje v obilni meri težave sedanje francoske krize, ki se smatra za eno najhujših v povojnih letih Evrope. Kljub imenovanju nove vlade se namreč tudi politična kriza ne smatra še za rešeno, ker ima baje ostati ta vlada na krmlu le do zaključitve sedanjega zasedanja Društva narodov.

Sicer pa je v preteklosti francoski narod tudi v svojih najtemnejših dneh znal najti moča, ki ga je s silo svojega duha in z železno voljo pripeljal skozi temo težav v svetlobo solnca. Upati je, da se bo tudi tokrat tako zgodilo.

Briand sestavi novo francosko vlado

z Raoulom Péretom kot finančnim ministrom

PARIZ, 10. Ponoči ob 2. uri se je Briand zglasil pri predsedniku republike Doumergueu ter mu predložil listo ministrov nove vlade. Par minut pred tem je Malvy, kateremu je Briand ponudil vodstvo notranjega ministrstva, izjavil, da sprejme to ponudbo.

Nova vlada obstoja po večini iz ministrov prejšnje vlade. Izmenjani so bili le finančni minister Doumer, na katerega mesto pride Raoul Péret, potem notranji minister Chaumetps, katerega posle prevzame Malvy, ki je znan po procesu, ki se je izvršil proti njemu radi defetizma; na mesto doseadanega justičnega ministra Renaulta stopi Laval, doseadanji podtajnik v ministrskem predsedništvu. Končno je bil za prosvetnega ministra imenovan Lancoureaux, poročevalec finančne komisije v senatu, medtem ko je prevzel posle državnega podtajnika za finance Fallières, sin bivšega predsednika republike.

Z ozirom na politični sestav šteje nova vlada 10 poslancev in 3 senatorje med ministri ter 7 poslancev in enega senatorja med državnimi podtajniki. Med ministri so 3 republikanski socialisti, 1 neodvisen socialist, 2 člana radikalne leve, 5 radikalnih socialistov in 2 republikanec leve. Izmed državnih podtajnikov sta 2 radikalna socialisti, 4 so člani radikalne leve in 2 sta republikanska socialisti.

Nova vlada le časna?

"Figaro" pravi, da nima nova vlada drugega opravila, kakor da omogoči Briandu, da bo lahko s potrebno avtoriteto zastopal Francijo na zasedanju Društva narodov v Ženevi. Čez nekoliko časa da se bo poskrbelo za sestavo nove vlade, ki bo imela rešiti vprašanje državnih financ.

Nocoj je Briand odpotoval v Ženevo.

2000 km v hidroplanu v 11 urah

LISBONA, 9. Komandant Sarento Beires, kapitan Castiglio in poročnik Pais Ramos so preleteli na krovu dveh hidroplanov v ravni črti daljavo od

Amadore do Casablance in nazaj, to je vsega skupaj 2000 km. Avijatikos se od-potovali ob 6.50, so prispeli v Casablan-co ob 11. in so se povrnili v Amadore ob 17.30.

Proučevanje prošnje Nemčije za vstop v Društvo narodov

ZENEVA, 10. Odbor Društva narodov za Madžarsko se je sestal pod predsedstvom sen. Scialoja in je odobril poročila glede finančne obnovitve Madžarske. Danes sta se sestali tudi politična komisija in komisija za proračun. Politika komisija, katere predsednik je Scialoja, je odredila, da naj posebna podkomisija, obstoječa iz 12 članov, prouči prošnjo Nemčije za vstop v Društvo narodov ter ugotovi, da-li odgovarja ta prošnja pogojem, ki jih predvideva ustanovni pakt Društva. Komisija za proračun je soglasno sprejela stališče italijanskega delegata Bellonija, da je ustvaritev izrednega proračuna odveč, ako se izkaže, da ne bodo stroški po vstopu Nemčije v Društvo presegali nepredvidenih izdatkov rednega proračuna.

Davi je glavni tajnik Društva narodov prejel brzojavko turške vlade, ki sporoča, da se ne bo dala zastopati v Svetu o priliki razprave o pogodbi, sklenjeni med Anglijo in Irakom za podaljšanje angleške pogodbe glede Iraka. — V krogih konference se zatrjuje, da se povrne Briand v Zenevo šele v četrtik.

Novi senzacija v madžarski aferi

Najdba dolgo iskanih bankovcev

BUDIMPEŠTA, 10. Predsednik višjega državnega pravdnika je dobil danes dopolne pismo, ki veli, da se nahajajo oni falsifikati, ki jih je policija zaman iskala, pri madžarski nacionalni zvezi in drugod, v kovčegu, ki je spravljen v garderobi na zapadnem kolodvoru. Pismu je bil priložen listek za garderobero. Predsednik višjega državnega pravdnika je takoj odposlal na kolodvor dva državna pravdnika, da proučijo, ali je v kovčegu, ki ga dala prepeljati izredno težki kovčeg na državno pravdnikstvo, kjer so ga nato v navzočnosti francoskih delegatov odprli. V njem so našli 6.674 različnih ponarejenih bankovcev po tisoč frankov. Francoski pooblaščenca so ta novi preokret vzeli z veseljem na znanje in nato tudi sestavili zapisnik.

BUDIMPEŠTA, 10. Na podlagi včerajšnjih izjav poslanca Friedricha, da je že leta 1922 vedel za ponarejanje francoskih frankov in da je sam videl falsifikate, so preiskovalna oblastva sklenila dodatno preiskavo. V zvezi s tem so bili glavni obdolženci zopet zaslišani in ječi.

Mejni grof Pallavicini se je danes odzval pozivu preiskovalnega sodnika in se pri njem javil popoldne. Policija je zaslišala tudi poslanca Szilagya.

Gradiščanski Hrvat

V uvodniku »Proč z dvolično pravičnostjo« (glej »Edinost« od petka) ste zapisali, da je predsednik upravnega sodišča v Budimpešti, baron Wlassics, pomadjarjen — Slovák.

To pomoto je natisnila tudi »Prager Presse«. Pomota zato, ker je Wlassics pomadjarjen — gradiščanski Hrvat. Njegovi sorodniki so še vedno dobri Hrvati. Njegov nečak Peter Vlasie je bančni uradnik v — Sofiji.

Pri tej priliki naj povem nekaj zanimivosti o tili Hrvatih, ki so nam bili do povojnih časov le malo znani. Največ z dunajskega Naschmarkta smo doznali, da žive tam preko Litve neki Weisskroben, a zanimanja jim dalje nismo posvečali nikakega, ker nismo imeli niti pojma o tem našem ljudstvu, ki se je čudovito ohranilo v svojih divnih oazah sredi tujerodcev. V kratko informacijo naj služi ta članček.

Današnji gradiščanski Hrvati — tako se sami imenujejo — so tisti hrvatski priseljenci, ki žive v današnji avstrijski republiki — **Burgenland**. (Burg — grad, Gradišče). Ali to imenovanje se prijema tudi še ostalih Hrvatov v sosednih krajih na Ogrskem.

Preseljevanje iz stare domovine — hrvatsko Primorje in še višje proti Istri — je prišlo pred kakimi 450 leti; cele vasi so se vzdignile in se selile z vsem, kar je bilo premoženja, proti severu do Donave in kakih 5 vasi še čez Donavo med Slovake. (Edino ti zadnji so se povsem poslovali radi prevlekega rodstva jezika). Ž njimi so šli tudi njihovi duhovniki in župani ter v novi domovini nadaljevali svoje staro življenje in delovanje. — Naseljevali so se od St. Gottharda proti Donavi, toda skupno cele vasi. Ohranili so svoje noše, svoje običaje in svoj jezik. (Čakavci in ikavci, isti jezik, kakor sta ga govorila svoj čas Frana in Jurina v »Naši Slogi«). Ijekavcev je tudi nekaj, celo par vasi kajkavcev. Svoje hrvatsvo pa so po večini ohranili tako zvesto, da so oni pohrvali vsakega nemškega ali madžarskega priseljence. (Danes je po nekaterih hrvatskih vaseh več nemških in madžarskih primkov nego hrvatskih!)

Ko je te hrvatske naselbine zatekla nova doba, ko je prišlo rasti ljudsko šolstvo, tedaj so Hrvatje ustanovljali čisto — hrvatske šole. Pomagal jim je

tudi madžarski šolski sistem, ki je prepustil skrb za ljudsko šolo — cerkvenim občinam. In tako so rastle po hrvatskih vaseh — hrvatske in katoliške šole, v sosesčini mairske pa protestantske in seveda nemške.

Takih hrvatskih vasi je danes še okroglo — 70. V spodnjem delu se je ponemčilo kakih 25 vasi, ker so jim škofje v Steinamangerju namenoma vsiljevali nemške duhovnike. V drugih krajih pa so se Hrvatje uprli nemškim duhovnikom — in tako so se ohranili do današnjih časov, ko je prišlo živahnije narodno in kulturno življenje.

Ze pred vojno in celo do konca plebiscita v šopronski stolici so izhajale v Györu »Narodne Novine«, ki so se potezale za prikopitev k — Madžarski. Razlog so navajale ta: **da so Hrvatom nevarnejši Nemci in ne Madžari.** Tekom stoletij in za madžarskega gospodstva so se hrvatske vasi ponemčevale, pomadžarila se ni nobena.

Za dobe plebiscita so pa Avstriji začeli izdajati na Dunaju — »**Naš Glas**«, ki naj bi delal med Hrvati propagando za glasovanje v prid Avstriji. — Kakor znano, so pri plebiscitu zmagali Madžari. Tako je ostalo pod Madžari tudi deset hrvatskih občin. V eni teh občin ob Donavi živi tudi znamenit Hrvat — **župnik Miloradović**, pisatelj in navdušen pesnik. On je tudi član Jugoslovenske akademije v Zagrebu in je znan v učenem svetu po svojih filozofskih spisih. On je spenil tudi — himno Gradiščanskih Hrvatov, ki je uglasbena in je sprejeta v lični knjižici »**Jačkar**« (v založbi »Avstrijske založbe školskih knjig« na Dunaju).

Po dovršenem plebiscitu je prišlo v avstrijskem Gradišču živahnije narodno gibanje. Na Dunaju je začel izhajati v odločno narodnem duhu pisan tednik: **Hrvatske Novine**. Izdaja jih doktor Lovre Karall, mlad Hrvat, ki ima okoli sebe že lepo število mladine. Ustanovile je tudi »Hrvatsko narodno stranko«. — Po vseh vaseh rastejo pevska, tamburška, diletantska društva. Imajo že nekaj posojilnic in posebno mle-karskih zadrug. — Imajo lepe načrte za kulturno in gospodarsko delo v bodočnosti, ki bo mogoče pa le ob — pomoči stare domovine. Ta pa ima le preveč lepih in navdušenih besed in malo — dejanj!

Danes je med gradiščanskimi Hrvati — 57 hrvatskih šol. Pomanjkuje učiteljev — in tu tiči nevarnost. Na eni gimnaziji in učiteljsku se poučuje tudi hrvastina kot — neobvezen predmet. Deželni glavar Rauhofer je Hrvatom zelo pravičen; on je bil dolgo let višji uradnik pri bosenski deželni vladi in obvlada književni hrvatski jezik popolnoma.

Za šolske knjige skrbi naslednica bivše »c. k. založbe školskih knjig«, ki se v hrvatskem označilo imenuje: »**Avstrijska založba školskih knjig**«. Dolej je izdala že: dvojce katekizmov, zgodbe sv. Pisma, Početnica i Perva Štanka, Druga Štanka, Jačkar (tako lepa zbirka pesmi z notami, kakršne mi nismo imeli). V tisku je Tretja Štanka.

Hrvatje so mnogo na boljsem nego — koroški Slovenci, katerih položaj je čitateljem bolj znan. Oni imajo doslej edino tisti Prešernov »**Abecednik**«, ki je že obenem tudi »**Fibel**« za vtepanje nemščine otrokom prvega šol. leta!

A. Gabršček.

Politične vesti

76-LETNICA PREDSEDNIKA ČEHO-SLOVAŠKE REPUBLIKE

Dne 7. marca je slavil T. G. Masaryk 76-letnico svojega rojstva v polni fizični in duševni čvrstosti. Ob tej priliki je slavil čehoslovaški tisk v toplih besedah redke vrline tega politika in državnika. Pa tudi politični nasprotniki mu ne morejo odkreti tributa globokega spoštovanja. Iz sinu priprostega gradiščanskega kotlijača se je Masaryk z lastno silo povzpela do državni- nespornosti avtoritete. A to ne le v domovini, marveč v vsem svetu. Posebno odlikuje jubilarja njegovo strastveno resničnost, njegovo sovraštvo proti vsakemu hinavstvu, vsaki laži in vsakemu nasilju. Zanj so zapreke le za to tu, da jih — premaguje! Lastna mu je posebno ostra kritika nad samim seboj. Ne pozna osebnega samoljublja. Nikoli mu ni bilo do tega, da bi ugajal masam in odločno odklanja vsako laskanje. Najizrazitejšo politično sliko Masaryka podaja njegovo kabinetno delo »Svetovna revolucija«, ki predstavlja pregled njegovega življenjskega dela. V »Svetovni revoluciji« ponavlja svoj nazor, da je demokracija problem voditeljev. On sam je najispljnejši primer za to trditev. Po njem organizirani odpori boj proti centralnim vlastima, med svetovno vojno, oprt na načelo demokracije, se ima zahvaliti za svoje uspehe edino le njegovemu vodstvu. Masaryk je bil idealen voditelj svojega naroda v boju za svobodo. To mu priznava danes ves svet.

Danes je predsednik čehoslovaške republike — glavar države. S pomočjo svojega ministra za zunanje stvari, dr. Beneša, deluje za udeležitev svojega načrta: za ustvaritev nove srednje Evrope. Mir Evrope in z njega pomočjo svetovni mir — to je Masarykov cilj! Napram temu cilju vodi dosledno svojo državo. Mala antanta — pogodba s

Francijo — Locarno — arbitražne pogodbe z Nemčijo in Poljsko in ravno te dni sklenjena pogodba z Avstrijo; to so etape na poti do cilja, ki si ga je postavil Masaryk. Njegovi uspehi v prošlosti opravičujejo nado, da doseže tudi ta cilj. Masaryku je zagotovljeno častno mesto toliko v zgodovini njegovega lastnega naroda, kolikor tudi v svetovni zgodovini. Ne le njegov hvaležni narod, marveč vsak nepristranski kulturni človek na svetu mu želi, da ga Bog ohrani še dolgo let na delu za svoj narod in za mir Evrope in vsega sveta.

ČEHO-SLOVAŠKO-AVSTRIJSKI ARBITRAŽNI DOGOVOR

Povodom obiska čehoslovaškega ministra za zunanje stvari, dr. Beneša, na Dunaju je bil podpisan arbitražni dogovor med obema republikama. Določbe dogovora so naslednje:

Utrajajo naj se medsebojne prijateljske vezi in zagotovi naj se načelom Društva narodov dalekosežna pomembnost. Vsi spori in medsebojne obveze se rešujejo mirnim putem. Medsebojni spori se razlikujejo na take, pri katerih stranki ne priznavata vzajemnosti, in na spore druge vrste. Če se prvooimenovani spori ne morejo rešiti z navadnimi diplomatskimi sredstvi, ali če ni zanje določen poseben postopek s kakim veljavnim medsebojnim dogovorom, se predlagajo, — pa tudi, če to želi ena sama sporna stranka, — stalnemu svetu za pomirjenje, ki se ima osnovati v teku šestih mesecev, potem ko s o p i v veljavno dotični dogovor. Omenjeni svet bodo tvorili trije člani. Po enega določita stranki iz vrst svojih državljanov, dočim bo predsednik po medsebojnem sporazumu izbran iz vrste državljanov kake tretje države. Če se pa stranki v vprašanju predsednika ne moreta sporazumeti, bo naprosen predsednik švicarske države, naj on določi predsednika. Ako pred svetom ne pride do pomirjenja, pride stvar, če se stranki sporazumeta za to, pred stalno mednarodno razsodišče. Če se ne sporazumeta, bo imela vsaka stranka pravico, da predloži sporni slučaj stalnemu mednarodnemu sodnemu forumu. Obe stranki se obvezujeta, da se bosta v času postopka, uvedenega na podlagi dogovora, vzdrževali vsakih ukrepov, ki bi mogli prejudicirati rešitev ali pomirjenje ali celo spor poostri- ti. Stranki pooblašata dalje stalno mednarodno sodnijo, da v vseh slučajih, ko okolnosti to zahtevajo, ukrene take zaščitne mere, ter se obvezujeta, da se bosta vsedkar pokorili izdanim odredbam. Dogovor je sklenjen za dobo desetih let. V slučaju, da nobena stranka leto dni pred potekom ne odpove dogovora, se ta podaljša za dobo nadaljnjih desetih let.

Avstrijski in čehoslovaški listi pozdravljajo v tem dogovoru znatno zboljšanje srednjeevropskih razmer. Dunajski listi naglašajo zasluge čehoslovaškega ministra za zunanje stvari za mednarodno sanacijsko akcijo na korist Avstrije ter hvalijo Benešovo državniško modrost, praviloljubnost in miroljubje.

ZBLIŽANJE MED ČEHO-SLOVAŠKO IN POLJSKO.

Te dni je »Gazetta Grudzianska« objavila zanimiv članek o vprašanju česko-poljskega zblizanja. Pred vojno je ta list širil med svojimi čitatelji vseslovaško vzajemnost, pozneje pa je prinašal obširna poročila o čehoslovaški. Za časa one mučne napetosti, ki je nastala med obema državama radi tešinskega vprašanja, je »Gazetta Grudzianska« spadala med one liste, ki so ohranili svojo hladnokrvnost in mir v presojanju tega vprašanja in ki niso radi časovnih nesoglasij pozabili na bodočnost.

Le v tisti dobi, ko je vladala napetost med Čehi in Poljaki, je izdajatelj »Gazette Grudzianske«, dr. Viktor Kulerski, poslal tedanjemu ministrskemu predsedniku W. Witosu pismo, v katerem je dokazoval, nujno potrebo, da pride v najkrajšem času do tesnega sodelovanja med obema narodoma. Od tedaj je preteklo celih pet let. Sedaj se pa v omenjenem članku pisec obrača nazaj na to dobo in razmotriva o tem, kar je bilo dosedaj storjenega za medsebojni sporazum.

Rešeno je tešinsko vprašanje, ki je imelo za obe državi neblage posledice, rešeno je tudi vprašanje Javorine, vprašanje, ki je razdražilo strasti nekompromisnih poljskih in čeških rodoljubov in ki je najbolj škodilo, ker je odgodilo sklenitev zveze med Čehoslovaško in Poljsko. Na srečo — piše članek — je poljsko javno mnenje uvidelo sedaj, da je taka zveza nujno potrebna, pa naj bi se udeležila v tej ali oni obliki. Zeleli bi pa — nadaljuje pisec — pri sklepanju take zveze več takta in miru, ter s poljske strani tudi nekoliko več ponosa. Predvsem je sedanja doba zelo slabo izbrana. Poljska preživlja težko valutno, finančno in gospodarsko krizo ter vodi gospodarsko vojno z Nemčijo. Carinska zveza bi več koristila Čehoslovaški kot Poljski. V sedanjih prilikah treba računati tudi s tem, da bi si Čehi tudi mislili, da delajo Poljaki za sporazum samo zato, ker so v skripici. Ni potrebno, da bi se Poljska sama silila v tako zvezo, ker bi to znalo medsebojni odnosajem bolj škoditi kot koristiti. Najboljše bo — nadaljuje pisec — da se počaka, da stvar dozorji in pride pravi čas za sklepanje zveze. Čehi, ki so praktičen narod, bodo kmalu uvideli, da jih že njihov geografski položaj, ker so kakor klin vrinjeni med Avstrijo in Nemčijo, poleg tega pa tudi njihov gospodarski položaj sili, da se kar najbolj približajo Poljski. Zavedali pa se bodo tudi dejstva, da bi carinska zveza in čim ožji stiki s Poljsko koristili predvsem njim samim. V skladu z ambicijo manjši številnega, a marljivega čehoslovaškega naroda je treba, da se na poljski strani resno in

odkrito dela in treba predvsem razpršiti nezaupanje, ki ga čehoslovaški narod goji napram poljskemu.

Treba je odstraniti vse, kar ločuje oba

DNEVNE VESTI

Opisovanje žensk v volilni imenik

Od kr. prefektura smo prejeli:

Od več strani prihajajo želje, da bi se podaljšal rok — določen do 8. marca — za vlaganje prošenj za vpis žensk v volilni imenik. Tozadevno se opozarja, da je rečen rok določen v strogem skladu z drugimi roki, določenimi za druge priprave, ki se morajo neobgibno dovršiti do dne 31. maja. Zato ne more ministrstvo ugoditi rečenim zahtevam. Opozarja pa se: 1) da po sistemu zakona ni nikake ovire proti temu, da občinske volilne komisije tudi po določenem roku sprejemajo zahteve za vpis v volilne liste vse do dne 3. aprila, v katerem času morajo komisije dovršiti priprave, predpisane v prvem odstavku čl. 4 ministerialnega dekreta z dne 21. januarja 1926; 2) da se glasom čl. 43 občinskega in pokrajinskega zakona morejo rešene prošnje predlagati tudi pokrajinski volilni komisiji. Ministrstvo pa smatra za umestno — da se, kolikor možno, ugotovi ugodoma omenjenim željam glede roka in da se postarja s kriteriji širokogrudnosti. Opozarja se pa, da za prošilke, ki so predložile prošnje v okolčinah, kakor gori omenjeno, se bo posebno izpit, o katerem je beseda v pravilniku od 14. februarja 1926, št. 256, lahko vršil v slučaju potrebe ne samo ob dnevih, ki bodo določeni v dobi do 31. marca za izpit onih prošilk, ki so vložile prošnjo do 8. marca, marveč se bodo mogli določiti tudi drugi izpitni dnevi. V ta namen izroči tajnik komisije nemudoma županu prošnje, dočle mu direktno, v katerih zahtevajo prošilke tozadevno izpit. Da se vpis v liste kolikor možno olajša, se opozarja, da sicer ostaja obveza za prošilke, da po predpisih čl. 32 in 33 občinskega in pokrajinskega zakona predložijo dokumente, ki dokazujejo predpisana svojstva za volilno pravico, da pa morejo občinske komisije tudi uradnim putem eventualno preskrbeti dokumente, ki jih prošilke niso predložile.

Pogreb Vekoslava Kodriča

Nekoliko pred uro, določeno za pogreb, se je vreme, predpolno še blago, razvijalo. V silen pišč se je mešala sodra in padal je droben gošč dež. Vkljub skrajno neugodnemu vremenu so prihajale skupine žalnih gostov od vseh strani okolice in iz mesta, ki so hoteli mozu pošteniaku na njegovi zadnji poti izkazati še enkrat svojo globoko spoštovanje. Pred hišo žalosti mu je zapel zadnji pozdrav cerkveni pevski zbor iz Škrednja ganljivo žalostinko »Blagor mu«. A zvoke pretresljive žalostinke je množica poslušala z vidnim ganotjem na obrazih. V sprevodu, ki ga je vodil g. župnik škedenjski Macarol je peval mešani zbor žalne pesmi. Radi hudega vremena ni krenil sprevod — kakor je bilo določeno — v oddaljeno famo cerkev v Škrednju, marveč direktno na pokopališče pri sv. Ani. Ker je vsako petje na pokopališču prepovedano brez posebnega dovoljenja, je mešan pevski zbor pred vhomod zapel prestrešljivi Miserere. Drugo blagoslovitev zemskih ostankov pokojnikovih je izvršil župnik Macarol v cerkvi na pokopališču; a potem je sledila zadnja pot Vekoslava Kodriča do rodbinske grobnice. Slovo od nepozabnega pokojnika je bilo težko in grenko. Plakali so številni sorodniki — solzila so se očesa vseh žalnih gostov, a vsi so bili združeni v koprneči prošnji, naj Bog podeli blagemu Vekoslavu večni mir!

70-letnica slovenskega učenjaka

Včeraj je v Novem mestu praznoval 70-letnico svojega rojstva slovenski učenjak prof. Ferdinand Seidl, vladni svetnik v. p.

Rojen je bil 10. marca 1856. v Novem mestu kot sin steklarja, vnetega narodnega voditelja v tistih krajih. Dovolil je tam maturo, l. 1880, pa je na univerzi v Gradcu napravil profesorski izpit za prirodopisno skupino s slovenskim in nemškim učnim jezikom. 2 leti pozneje je bil nastavljen kot časni učitelj na meščanski šoli v Krškem ob Savi, kjer si je ustvaril prirodopisni kabinet, ki je še danes dika tamkajšnje šole. L. 1887. je dobil suplentsko mesto na državni realki v Gorici, kjer je postal tudi profesor in služboval do l. 1915., ko je stopil v pokoj. Profesorja Seidla se še dandanes živo spominjajo na Gorškem; bil je ne samo odlični znanstvenik in učitelj, pač pa tudi vnet delavec najnarodnem polju. Bil je odbornik narodnopolitne stranke, goriske ljudske posojilnice, Pevskega in glasbenega društva, pri Narodnem prosveti, pri Slov. bralem in podporpem društvu, starešina akad. dr. »Adrija« itd. Ko je odhajal iz Gorice, se je v »Primorcu« na pristrčen način poslovil: »S težkim srcem odhajam iz Gorice in zapuščam Gorico«, je pisal.

Slavljenec je slovel in slovi še dandanes na polju klimatologije, flore in geologije. Spisal je več knjig in razprav, kakor: »Klima von Krain«, »Kamniške ali Savinjske Alpe«, »Rastlinstvo naših Alp«, »Zemeljski potresi na Kranjskem in na Gorškem«, »Mehanika duševnega delovanja«, »Kod naj se potegne pravilna meja med Jugoslavijo in Italijo«; približil je tudi več znanstvenih člankov in razprav v »Carinoli«, »Glasilu muzejskega društva« in v »Zvonu«.

Kljub svojim 70 letom je jubilarnt še čil in čvrst ter se še zmerom udeležuje in dela na narodnem in znanstvenem polju.

Slavljenca, ki je mnogo let živel in neumorno delal tudi med nami, na našem lepem Gorškem, želimo in kličemo tudi mi: na mnoga leta!

Ukrepi proti tajnemu priseljevanju v Ameriko

Radi omejitve izseljevanja v Združeno države se je večkrat dogodilo, da so se taki, ki jim drugače ni bilo mogoče priti v ta del Amerike, vkrcali kot mornarji ali slično na kak prekoceanski parnik, ki vozi v severno Ameriko. Komaj je ladja prišla na cilj so izstopili na suho in se niso več vrnili.

Ameriška vlada je zadnje čase pričela posvečati mnogo pažnje temu protipostavnemu, tihotapskemu načinu priseljevanja. Organizirala je v pristaniščih posebno varnostno službo; vsakega, ki skuša na tak način priti v »obljubljeno deželo«, oblasti aretirajo in izenejo v njegovo domovino. Ameriška parlamentarna komisija za priseljevanje v Združene države je te dni proučevala načrt za zakonske sankcije proti paroplovnim družbam in posameznim mornarjem, ki na tak način kršijo obstoječe zakone. Ukrepi, ki jih bo parlamentarna komisija predlagala so: 1) Iznajni bodo vsi oni mornarji, ki so že uslužbeni na manjših ladjah, a so se na nedovoljen način vtihotapili v Zedinjene države; 2) vsaka ladja mora imeti na krovu, ko zapuša ameriško pristanišče, toliko moštva, kolikor ga je imela, ko je prispela; 3) paroplovne družbe so primorane prepeljati američane in izgnane mornarje nazaj v domovino na ladji, ki ni last one družbe, pod katere zastavo je mornar dospel v Zedinjene države.

KONCERT »ILIRIJE«

Kot je bilo že javljeno, priredi »Ilirija« v nedeljo, dne 21. t. m. zopet večji koncert v dvorani »Delavskega konsumnega društva« ob 20. uri. Zbor, ki se je dobro izpopolnil, bo nastopil pod vodstvom Milana Pertota s sledečim programom: 1) Lajovic: »Ples kralja Matjaža«, 2) Adamič: »Kresovale tri devojke«, 3) Krek: »Tam na vrtni gredi«, 4) Liadow: »Vozle rečki, vozle mostu«, 5) Ravnik: Poljska pesem, 6) Adamič: »Mlad junak po vasi jezdi«, 7) Lajovic: »Medved z medom«, 8) Adamič: »Lucipeter ban«, 9) Adamič: »Jurjeva«, 10) Mokranjac: »Biljana« rukovet 10., 11) Adamič: »Kaj pa delajo ptički?«, 12) Andel: »Jer moj dragi«, 13) Andel: »Vanjkušac«, 14) Zganec: »Dil, dil, du-da«, 15) Zganec: »Cin, can, cvrgudana«, 16) Adamič: »Svetba na poljanu«. — Točke 4., 10., 11., 12., 13., 14. in 15. so harmonizirane narodne pesmi in zato zelo lahko razumljive vsakemu. Vzlic temu so pa vse pesmi umetniško dovršene in nudijo vsem — tudi onim, ki niso glasbeno izobraženi — velik užitek. Z ozirom na dejstvo, da naše tržaško občinstvo ni imelo že delj časa prilike prisostvovati kakšnji večji glasbeni produkciji, se bo gotovo v velikem številu udeležilo omenjenega koncerta. V nedeljo izide izpod peresa strokovnjaka podrobnejši opis posameznih skladb.

»ISTARSKA RIJEČ« ZAPLENJENA.

Zadnja številka »Istarske Riječi« je bila zaplenjena. Zaplenbo so izvršili oblastveni organi, ki so zasegli v tiskovni sinocih ob 7. uri dotiskane izdave istrskega glasila.

Društvene vesti

— Slov. akad. društvo »Balkan«. V četrtek 11. t. m. redni sestanek ob navadnih uri.

— Pevski zbor »Glasbene Matice«. Danes ob 19. uri in polpevska vaja za moške glasove.

— Predavateljski tečaj Z. M. D. V nedeljo tečaj odpade. — Tajnik.

— M. D. Magdalena: Dne 17. t. m. ob 20 se bo vršil v prostorih P. O. M. II. redni občni zbor.

— M. D. »Prosveta« Trst. Ker se vršijo dramatične vaje, odpade za ta teden staneček Zenskega odseka in odborova seja. — Tajnica.

— M. D. P. Opčine. Danes zvečer točno ob 8. uri skupni sestanek. Člani se naprosajo, da se ga polnoštevilno udeleže.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE

Danes točno ob 29.30 seja O. S. V. Vse članice, ki gojijo hazeno, so vabljene, da pošljejo na sejo po enega zastopnika. Gre za važno stvar. Prisotni naj bodo vsi. — Predsednik.

TEHNIČNO VODSTVO NOGOMETA

Uradno poročilo. Seja dne 10. marca 1926.

Odobrene tekme: Rocol-Prosek 2-2, Adria »Sparta« 4-3; Obzor-Prosveta 4-1; Višava-Adria 4-0; Gorica-Zarja 1-0; Tommaso-Primorje 3-2.

Priziv Primorje: Se odbije, ker se je na podlagi referata sodnika in njegovega ustemnega zaščitavanja dognalo, da ne obstoja tehnična napaka.

Kazni igralcem: Strogi ukor: Rupena (Adria).

Vabilo: G. Viktor Štok naj se udeleži prihodnje seje T. V. N.

Uradno redovanje in reprezentančna četa. Podrobno U. P. v nedeljo.

Nedeljske tekme: Igrišče Adria ob 11: Magdalena-Adria; Igrišče Adria ob 13: Sparta-Prosveta; Igrišče Adria ob 15: Adria-Zarja; Igrišče Obzor ob 13: Tommaso-Prosek; Igrišče Obzor ob 15: Obzor-Volga; Igrišče Primorje ob 13: Primorje-Višava; Igrišče Jadran ob 15: Jadran-Rocol. T. V. N.

SAVEZ ŠODNIKOV.

Uradno poročilo. Seja dne 10. marca 1926.

Sodniki za nedeljske tekme: Magdalena-Adria: Sancin; Sparta-Prosveta: Smerdel; Adria-Zarja: Kras; Tommaso-Prosek: Plesničar; Obzor-Volga: Plesničar; Primorje-Višava: Guštin; Jadran-Rocol: Bertonec.

Novi sodnik: Izda se izkaznica za uradnega nogometnega sodnika g. Avgustina Bertonecelj.

M. D. «Višava» — S. D. «Adrija» 4-0 (1-0).
Nadve lepa in kombinirana nogometna prvenstvena tekma se je odigrala med gor. omenjenima četama v nedeljo na igrišču «Obzora» v Rocolu. Videli smo mlado četo «Višave» — mogoče najmlajši v II. diviziji — kako je s krasno kombinirano igro porazila četo «Adrije» v razmerju 4-0 (1-0).

Približni potek igre je sledeči: takoj v začetku preide «Adrija» v napad, kateri pa se ob obrambi «Višave» — Augustinčič in Taučer — razbije. Sledi nekaj izpadov, nato pa enajstmetrovka proti «Adriji», katero vratar lepo ubrani. Igra postane ostrejša, žoga leti po igrišču brez premoči ene ali druge čete, dokler ne Augustinčič ustrelj iz daljave v vrata; vratar skuša ubraniti, toda prepoved; žoga mu uide — goal! Še par napadov, nato kmalu konec prvega polčasa. — V drugem tempu vidimo «Višave» skoro vedno v premoči. Takoj v začetku preidejo v napad, kateri prišli «Adrija» v obrambo. Po krasno kombinirani igri zabije na pasajo Kastelica Ferožič drugi lep goal! Igra postaja čimdalje ostrejša, «Adrija» odda par strelav v nasprotna vrata, katere pa Sosič izvršni ubrani. Igra je sedaj v sredini igrišča, nato fuga Ferožiča, Kastelica in Markovič, katera prinese «Višavcem» tretji lep goal, streljan od Nadižarja. Adrija preide v obrambo, v kratkem enajstmetrovka za Višavo, Avgustinčič strelja — goal! Še par strelav na vrata, nato žvižg sodnika, — konec.

Igra «Višave» nas je splošno zadovoljila, najlepše so igrali: Sosič, Ferožič, Avgustinčič, Markovič, Kastelica, Batič, Vodopivec, Taučer; formacija pa je bila sledeča: Sosič, Taučer, Avgustinčič; Ferluga II., Ferluga I., Markovič; Nadižar, Batič, Ferožič, Kastelica, Vodopivec. — Opazovalec.

Naše gledališče

G. ROVETTA: «PAPA» EKSCLENCA.
Nocoj ob 8.45 točno ponovi dramatični krožek «Čitalnice» to silno italijansko dramo, ki je eno najmočnejših del slovitiga Rovette. Delo je veliko po svoji dramatičnosti in po svoji umetniški vrednosti. — Kako je ugačalo to delo na našem odru, je pokazalo naše občinstvo z navdušenimi aplavzi po drugem in tretjem dejanju. Pri igri nastopijo v glavnih ulogah gg. Terčič, Stepančič in Sila. Igro režira g. A. Sirok. Novo originalno inscenacijo je zamlislil naš umetnik g. Černigoi.

Kdor hoče videti nekaj res lepega pride nocoj v gledališče. — Predstava konča pravočasno, da pride občinstvo se lahko do tramvajskih zvez. — Za okoličane se ponovi «Papa ekscelencia» v nedeljo popoldne ob 4.

Brandon Thomas: Charles-jeva tetka.

Dramatični odsek M. D. Prosveta — Trst, ki je že dolgo spal spanje pravičnega, se je iz tega spanja prebudil in bo nastopil v nedeljo dne 14. t. m. ob 20.30 v dvorani DKD pri Sv. Jakobu v znani komediji: Charles-jeva tetka. Ta trojejanika je doživela nešteto repriz na vseh odrih in bila je vedno dobro sprejeta radi posrečenega in duhovitega zapletanja. Naše občinstvo, ki je vselej napolnilo dvorane, kjer se je ta igra uprizarjala, bo tudi topot v lepem številu prehitelo, da se pošteno pozabava, po seboj še, ker bodo nastopile najboljše moči dramatičnega odseka M. D. Prosvete. Režiser g. Rado Fač.

Iz tržaškega življenja

Zlikovci prevrtili in izpraznili blagajno 3000 lir plena

Po daljšem odmoru so se svedrovci, zagrizeni sovražniki blagajn, predpretekle noči zopet oprijeli svojega nevarnega dela. To pot so vzeli na piko blagajno trgovine «Unione Militare», ki se nahaja v ulici Mazzini št. 27. Da pride do cilja, so s ponarejenimi ključi odprli večna vrata iste hiše, prevrtili na dvorišču zid ter se skobacali v pisarno v ozadju trgovine. Tam so se spravili nad blagajno, jo s pomočjo tihega svedra in «prešičjega parklja» razparali na levem boku ter pobrali iz nje ves denar, vsega skupaj kakih 3000 lir. Nato so natiem izginili v noč.

Tatvino je odkril večeraj zjutraj vodja trgovine. Sedaj si policija prizadeva, da bi izsledila drzne svedrovce.

Porotno sodišče

NEČLOVEŠKI ZLOČIN V RICMANJIH
Oče in sin na zatožni klopi radi umora mlajšega sina, oziroma brata.

Včeraj se je pričela pred tukajšnjim porotnim sodiščem razprava proti 65-letnemu kmetu Ivanu Zulianu, iz Ricmanj, in njegovemu 40-letnemu sinu Ivanu, ki sta obdolžena, da sta dne 2. februarja 1925 v Ricmanjih umorila lastnega sina, oziroma brata 22-letnega Josipa Zuliana.

Groznemu zločinu so dala povod ostra nasprotnost, ki so vladala radi gnotnih zadev med starim Zulianom in njegovim sinom Ivanom na eni strani ter srečniku, rekoč: «Kaj ti ni še zadosti?» Ko

se je stari Zulian kazal zelo naklonjenega napram starejšemu sinu, ki je upravljal kmetijo, dočim je mlajšega sina zapostavljala. Žena starega Zuliana si je vedno prizadevala blažiti posledice njegove pristranosti in se ji je tudi posrečilo preprečiti, da ni prišlo do hujših sporov. Toda po njeni smrti so težko pritajene mržnje izbruhnile v vsej surovosti in domači prepri so postajali od dne do dne bolj pogosti in divji. Starejši Zulianov sin, ki je bil oženjen, je gospodari na kmetiji, mlajši sin Josip si je pa služil kruh z delom v mestu. Ker je imel pravico do deleža zapuščine po materi, je bival v očetovi hiši. Oče in starejši brat sta zato zahtevala, da jima Josip plačuje hrano in stanovanje, toda mladenič je od svoje strani zahteval, naj mu izplačata zapuščino, potem da ju ne bo več nadlegoval. Ker je trdno vztrajal pri tej zahtevi in oče ter stari brat tudi nista hotela odjenjati, so sečasoma postale domače razmere za vse tri skoraj neznesne. V hiši je zavladalo divje sovraštvo, ki je na posled dobilo svoj dušek v groznem zločinu.

Dne 2. februarja zvečer, ko je Josip Zulian po povratku z dela večerjal v kuhinji, je iznenada planil od zadaj nanj starejši brat, oborožen z velikim nožem, ki ga je skrival za hrbtom, in začel divje udrihati po njem. Ko se je Josip omanjen od udarcev zgrudil vznak, je prišlo k njemu oče in ga začel mlatiti z debelo palico, dočim je Ivan Zulian udrihal po njem s sekuro, ki jo je medtem pograbil. Končno sta krvoločnika zgrabila razmesarjeno žrtev ter jo presnela pred hišo. Za Josipom sta vrgla še njegovo krvavo čepico in jopič, rekoč: «Vzemi tudi to, nočemo nič tvojeje v hiši». Nato sta zaprla vrata. Dasi smrtno ranjen, se je nesrečni Josip skušal dvigniti in prijeti za kljuko. Tedaj sta oče in starejši brat, ki sta to zapazila, skočila iz hiše in začela vnovič udrihati po nesrečniku, rekoč: «Kaj ti ni še zadosti?» Ko sta se naposled prepirala, da je Josip izdihnil, sta ga polila s toplo vodo ter pri tem dejala: «Umi se, prašič!»

Po groznem dejanju se je stari Zulian podal v Dolino ter javil orožnikom na tamonjski postaji, da je s pomočjo starejšega sina ubil mlajšega sina Josipa. Bil je seveda takoj aretiran. Medtem je bil tudi sin Ivan, ki je ostal v domači vasi, aretiran.

Vesti z Goriškega

Lažnjivi kljukce v drugi izdaji.

Biljana. — Ni dolgo od tega, ko smo ugotovili v «Edinosti», da je pripadljaz za «Goriško Stražo» tudi «Mali list» in priobčil v svojih predalnih «čisto resnico». Ko smo v «Edinosti» s podpisom izpričali, da se odposlanca, ki sta iz Gorice prišla v našo občino predavati o dramski umetnosti, nista najmanj razaljšivo izrazila o veri in duhovščini, ki je niti omenila nista, je priobčil «Mali list» sledečo notico: «S pričami in podpisi je potrjeno, da so predavatelji edinčaje v Biljani znova napadali vero in duhovnike. Vse to je prišlo na dan, četudi v «Edinosti» skušajo resnico utajiti!» Tako je pisal «Mali list» od 19. februarja t. l. Kaj pa piše sedaj v svoji zadnji številki častilec in ljubitelj resnice, «Mali list»? Poslušajte! — «Bo že prišlo na dan, kako so ti gospodje dobili izjavo in podpise, ki jih je priobčila «Edinost». «Mali list» je resnico pisal, mi bomo vse to podpričali s podpisi in če treba tudi s prisego». Kar je bilo torej dne 19. februarja 1926. s pričami in podpisi potrjeno, o tem se bo po «Malem listu» od 5. marca komaj podpričalo s podpisi. Laž ima kratke noge in «Mali list» je pozabil, kaj je pisal v predzadnji številki. Slaba stvar se ne da zagovarjati, ker resnica je le ena. Mi, ne samo Biljanci, marveč tudi naši okoličani zasledujemo pisavo «Malega lista» in smo zadovoljni, da se pogreza neresnicoljub bolj in bolj v mlakužo. V «Edinosti» imate vse naše podpise in vedite, da nismo tako brezpametni, da ne bi vedeli, kaj podpisujemo. «Mali list» govori tudi o prisegi. Prav, mi ne rečemo nič drugega kakor to: kdor laže, mu tudi ni mnogo do krive prisegi.

Telegrafna žica zopet zmanjkala.

Ne mine štirinajst dni, pa morajo časopisi zopet poročati o tatvini in neznanih tatovih, ki jim je tako pri sruču telegrafna žica. Ni dolgo, morda teden dni, ko je zmanjkalo precej metrov žice blizu Prvčine sedaj so jo mahnilni tatovi nekoliko bolj proti vzhodu in odnesli žico. Tatvina se je naznanila pristojnim oblastim.

Pretep.

Pred goriškim tribunalom pod predsedstvom dr. Marasovicha je stal 27-letni Ignacij Pick, obtožen, da je zvečer 4. oktobra 1925 v Pečinah ranil s svojim nožem na obrazu Mraka Alfonza tako, da se mu brazgotine še vedno poznajo, in da je brez dovoljenja nosil pri sebi nož prepovedane dolgoti. Obtoženec se je zagovarjal, da je bil dotični dan izzvan, da so ga klofotali, da se je bil radi tega napil in ker ga je, Mrak pred gostilno bil in pretepal, je segel v žep po nožič in se skušal ubraniti svojege napadalca. Sodni dvor je na koncu razprave obsodil obtoženega Piska pogojno na pet mesecev in pet dni zapore in sicer radi pretepa v silobramu.

GODOVIC.

Naša vas se nahaja prav na meji države in je zadnja pod Italijo. In rečemo, da ni

Tudi on je priznal umor brata. Pri aretaciji je ponudil orožniku Tommasiniu najprej 1000, potem 4000 lir, da bi ga izpustil, toda orožnik je ta predlog odklonil.

Sodna komisija, ki se je pozneje podala na lice mesta, je našla truplo Josipa Zuliana na cesti pred hišo Zulianovih. Poleg trupa sta ležala dva zoba in čop okrvavljenih las; na tleh v kuhinji je ležal desni palec umorjenega. Pri peči so našli okrvavljen kosir, s katerim je stari Zulian bil po sinu. Pod neko lopo so pa našli sekuro, ki je pri istem groznem poslu rabila sin Ivan. Truplo Josipa Zuliana je bilo strašno razmesarjeno; na glavi je zijalo več globokih ran, črepija je bila prebita na več mestih in tudi nosne kosti so bile zdrobljene. Smrt sta povzročili dve globoki rani na desni strani glave, ena na senu, druga kakih 10 cm nižje.

Pri razpravi je bil najprej zaslišani stari Zulian. Starec je podrobno opisal razmere, radi katerih je prišlo do zločina. Omenil je, da je bil umorjen sin zelo dražljivega značaja in predrzen. Vzroji je za vsako malenkost in tako netil prepire, ki so pogostoma končali s pretepom. Nekoč je Josip zalučal za starejšim bratom sekuro, a k sreči ga ni zadel. Tedaj je starec šel klicat na pomoč orožnike v Dolino. Da bi napravil konec nezgodnim razmeram, je svetoval sinu Josipu, naj si poišče stanovanje v mestu, češ da bi bilo ugodno zanj tudi z ozirom na okoliščino, da je zaposlen v mestu. Toda sin ni očitno o tem nič slišati; pač pa mu je začel očitati, da se ga hoče iznebiti, in mu grozil. Usodni večer 2. februarja je bil starec z zetom hčere Antonije v gostilni. Komaj se je vrnil domov, je prišel Josip, ki je bil videti zelo slabo razpoložen. Zet, ki je to zapazil, ga je naprosil, naj bi se sprijaznil z domačimi. Toda Josip je začel očeta sprejti motriti in ne da bi pregovoril besede, ga je zgrabil za prsa in brncil v trebuh. V istem trenutku je vstopil sin Ivan. Ko je zapazil, kaj se godi, je planil na Josipa. Pričela sta se ruvati in kmalu sta se oba valjala po tleh. Stari Zulian je še videl, da je Josip potegnil krivice nato je radi bolečin, ki mu jih je povzročila brca v trebuh, padel v nezavest. Ko se je prišel zopet k sebi, je našel Josipa mrtevga na tleh. Obtoženec prisega, da je umoru sina popolnoma nedolžen.

(Razprava se nadaljuje).

sino bili še nikdar v tako slabih zvezah s svetom, ki živi tam zunaj, kot jih imamo sedaj. Skoro bi rekel, da nam je vse tuje, kar čitamo iz onih par časopisov, ki prihajajo k nam — našo vas.

Včasih smo imeli tudi društvo in smo peli in bili veseli mnogokrat, danes o vsem tem ni duha. Mnogotero stvar bi se lahko naštel iz onih časov, ki so bili, pa nočem. Reže naj omenim, da imamo sedaj stalno razveslo s korijero v Idrijo, Gorico in Trst, ki je pa ne rabimo kdovekaj, ker sta pač za nas malo potrebni. In to zato, ker ni prometa.

Poleg tega pa vozi do nas še pošta s konji, vsak teden 3krat. Tudi ta boleha na vseh mogočih boleznih.

Zanimalo bo morda koga, da smo pri nas imeli dobite železnice, pa je šlo vse po vodi, ker je končala vojna. Saj pravijo, da ni nesreče brez sreče. In za nas bi tudi bilo precejnejšega pomena, če bi tekla preko našega polja železna kolosa, ki bi vsaj imela malo več pomena in pa prometa v vsakem oziru.

Kdor pozna naše kraje, bo rekel, da smo umrli. A nismo. Živimo kot žerjavica pod pepelom. A vendar živimo. Upamo, da najdemo še kdaj prostora v cenj. «Edinosti». Bomo pa še kaj pisali.

VEDRIJAN.

Dne 5. marca je «Goriška straža» priobčila dopis iz Vedrijana, v katerem skuša dopisnik zbijati neslane šale na račun dveh mladih parov, ki sta se pred nedavnim poročila v naši vasi. Cikanje na njihovo mladost je prav res nepotrebno, saj menda ni nikomur v škodo, če se tudi mladi ljudje vzamejo. Res je, da računstvo bodri um in da nimamo ni prav nič proti temu, da se gosp. dopisnik tudi v računstvu vežba; vendar pa bi si bil v tem slučaju gosp. dopisnik računanje lahko prihranil. — Novima paroma želimo vso srečo!

Pred par tedni je v naši vasi umrl najstarejši mož in oče; imel je 84 let. Osem dni po očetovi smrti je pa umrl njegov sin v starosti 51 let. Zapustil je v tej solzni dolini pet nedoraslih otrok. Oba po-

(Dolge na IV. strani)

Ana Bucik roj. Jug

Je danes, po kratki in mučni bolezni, v 85. letu svoje starosti, v miru za vedno v Gospodu zaspala. Željuchi sinovi Alojz, August, hči Augusta in ostali sorodniki neznajno so tužno vesti.

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v petek, dne 12. t. m., ob 14. uri, iz hiše žalosti ulica Miri št. 16 (Rojan).

TRST, dne 10. marca 1926.

Pogr. podjetje Nuova Impresa, Corso V.E.III 47

Poslano*)

Ker se zapre prodajalna železnine in kovin v ulici Carducci št. 22, prosimo cenj. odjemalce, da se služijo od sedaj naprej v naši prodajalni Corso - Via S. Lazzaro - Via S. Caterina. (342)

SOCIETA' ADRIATICA FERRAMENTA E METALLI.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko kolikor mu zakon velja.

MALI OGLASI

V NAJEM oddam lepo posestevce blizu Gorice. Pogoji zelo ugodni. Pismene ponudbe pod «Dom» na upravništvo. 324

STROJ za a jour, v dobrem stanju, se prod. Via Ferriera 29/III 326

VRTNAR in delavec za posestvo se iščeta. Predstaviti se v kavarni «Negozianti», Via Carducci 9 pri lastniku 327

IZKUŠENA babica sprejema noseče na dom. Via Chiozza 50, pritličje 328

URARSKEGA pomočnika z večletno prakso sprejme takoj proti dobri plači Ivan Bizjak, urar in zlatar v Postojni 191. 329

DRUŽABNIK za kemično podjetje s kapitalom 30.000 lir se išče. Izborni zaslužek od 30 do 80%. Vstop takoj. Ponudbe na M. Stokler, Hoče pri Mariboru pri Mariboru, Jugoslavija 330

LEPO kmečko posestvo z gozdom se ugodno prod. Oddaljeno 5 minut od Sv. Petra na Krasu. Proda se tudi hiša z gospodarskim poslopjem, sadnim vrtom in njivami. Pojasnila na št. 37 v Sv. Petru 331

POMLADNO ZDRAVLJENJE. Trpoški sok (Sciropo di salsapariglia) izdelan v lekarni Castellonovich, Trst, via Giuliani 42, posebno priporočljiv za starejše proti poapnenju žil, ker vsebuje joduro in je vsled tega izborno čistilo in krepišno sredstvo. Stklenica stane L. 11. 281

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE, Robert Berka Gorica, sedaj Corso Verdi 38. - Lastnik se je specializiral na Dunaju, bil več let asistent zobozdravnika dr. Pikla. Laboratorij otvoren je 1918. Sprejema od 9. do 12. in od 2. do 6., ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. 283

GRILJ FRANC, Trnovo pri Il. Bistrici prodaja dobro vino, v vsaki množini. 288

VEČ DOBRIH oglarjev za stalno, akordno delo, proti dobremu plačilu se išče. Dopisi naj se pošljejo na K. Muravec, Gorica, via Mattioli 1. 300

PRSI SIROP priporočljiv proti kroničnemu kašlju in bronhijalnim afekcijam. Stklenica za odrasle L. 7.50, za otroke L. 5.—. Dobiva se v lekarni Castellonovich, Trst, via Giuliani 42. 218

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Madonna 10/II. 311

HIŠA, blizu Gorice, 9 sob, pripravna za gostilno, se prod. Naslov pri gorški upravi. 303

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. 290

GLASOVIRJE, harmonije, orkestrone itd. v vsakem stanju popravila in vgrajuje Pečar, Gorica, via Corno 17, II. 94

ZIVINOZDRAVNIŠKA SREDSTVA proti vsaki živalski bolezni se dobijo v lekarni Castellonovich, Trst, via Giuliani 42. 219

ČEVLJARNICA FORCESSIN

Odlikovana v Parizu in Genovi 1924. z veliko premijo, diplomom in zlato svetinjo

Trst - Via Caprin šte. 5 pri Sv. Jakobu - Trst

Slovinci! Kupujte samo pri Forcessinu!

Kadar kupiš čevlje: misli na vse:

- 1) da bo zdravo za nogo,
- 2) da bo elegantno,
- 3) da bo trdno,
- 4) da bo cena primerna.

FORCESSIN te zadovolji v vseh točkah.

PODLISTEK

JULES VERNE: (22)

Skrivnostni otok

Po poti, ki je bila polna ovir, sta Herbert in Pencroff le polagoma napredovala, in skoraj nista izpregovorila besede. V eni uri sta prehodila jedva miljo. Do tu je bil lov brezuspešen. Videla sta nekaj ptičev, ki so žvrgole skakljali po vejah, toda bili so zelo plašni, kakor da se jih ob pogledu na človeka polasča nagonski strah. V nekem motivirnatem delu gozda je Herbert opozoril mornarja na nekega ptiča z dolgim spicastim kljunom, ki je bil po svoji zunanosti podoben takozvanemu pondorku. Razlikoval pa se je od onega s tršim perjem, ki je bilo kovinskega sijaja.

«To je «jakamar» (ptič z blesčecim se perjem), je rekel Herbert in se mu je skušal približati.

— Kakšna lepa prilika za dober prigrizek, je rekel mornar, če bi nama le izkazal uslugo in se pustil speči.

V tem trenutku je zadel žival kamen, ki ga je spretno in z močno roko vrgel Herbert, toda priletel je ptiču na rep in ga ni ohromel, zakaj jakamar je naglo odletel in v nekaj trenutkih izginil.

«Kako sem neroden! je vzklilnil Herbert.

— Nikakor, sinko, je odvrnil Pencroff, dobro si zagnal in marsikdo bi bil ptiča popolnoma zgrešil. Nikar ne obupaj; ta prijatelj nama pride zopet na pot!» Šla sta dalje. Čim globlje sta prodrala v notranjost, tem lepše in manj gosto je bilo drevje, toda nobeno drevo ni imelo užlitnih sadežev. Zaman je Pencroff iskalkašno dragoceno palmo, ki je tako navadna v tropskih krajih. Ta drevesa uspevajo na severni zemeljski polobli do štiridesete, a na južni do tridesete širinske stopnje. Ta gozd se je sestajal samo iz storžniakov, in sicer so bile

to neka vrsta smrek in krasne jelke, ki so bile do stopetdeset čevljev visoke.

V tem hipu je med večjim sifrotala jata malih ptičev s krasnim perjem in z dolgimi, lesketajočimi se repovi. Med letanjem so se ptiči golili in posejali tla z nežnim puhom. Herbert je pobral nekaj tega puha in po natančnem pregledovanju je rekel:

«To so «kurukusi». (Ptiči glodavci).

— Rajši bi imel, da so to pegatke ali divji petelini, je odgovoril Pencroff; toda, ali so užiti?

— Seveda, njih meso je celo prav okusno, je odgovoril Herbert. Če se ne motim, ne bo težko priti do njih in jih pobiti s palicami.

Mornar in mladenič sta se prikladla skozi travo do drevesa, na katerega vejah so se ptiči na gosto posedli. Kurukusi preže na ta način na roje žuželk, s katerimi se hranijo. Videla sta, kako so njih nožice trdno oklepale mlade poganjke, na katerih so sedeli.

Lovca sta se primerno postavila in s palicama kosila po ptičih, ki niso bežali, ampak se pustili mirno pobijati. Blizu sto jih je ležalo na tleh, predno so ostali odleteli.

«To je dobro, je rekel Pencroff, to je torej divjačina primerna našim lovskim pripravam. Te živalice se dajo ujeti z rokami!»

Mornar je uanzal kurukuse kakor škrlance na vejice in šla sta naprej. Reka je napravila koleno proti jugu, toda njen izvir ni mogel biti daleč, zakaj brčkone je ležal v gori in prejemal vodo iz kopečnega snega, ki je pokrival stransko pobočje osrednje kope.

Glavni namen ekspedicije je bil naloviti užitne divjačine za prebivalce kaminov. Toda bilo je še pre malo. Mornar je lovil z veliko vneom in po svoje rentail, če mu je katera žival ušla. Če bi bil Top z njim — toda pes je izginil istočasno s svojim gospodarjem in gotovo končal. Okrog treh popoldne sta zagledala v

drevesnih kronah drugačne ptiče, ki so zobali neke dišeče jagode, katere so bile podobne brinjevim. Hkratu se je razlegel po gozdni tišini trobentast glas. To čudno trobentanje so pošiljali v zrak ptiči, ki so v Ameriki znani pod imenom «terras» (neka vrsta divjih petelinov). Kmalu sta zapazila nekaj parov teh ptičev z rumenkasto rujavkastim perjem in črnimi repom. Herbert je razočel samce od samic po spicastih perotnicah. Pencroff je hotel na vsak način uloviti nekaj teh ptičev, katerih meso je tako užito — kakor meso ruševca. Ti pa se niso dali tako lahko ujeti, zato je bila stvar težavna. Po mnogih brezuspešnih poskusih sta samo prešla kuretno, zato je rekel mornar svojo misel spremlevalcu:

«Če jih ni mogoče uloviti v poletu, jih bova lovila s trnkom.

«Kakor krapa?» je vprašal začudeno Herbert.

— Prav tako kakor krapa, je ponovil resno mornar.

kojnika sta bila marljiva in značajna človeka ter povsod priljubljena. Lahka jima bode zemljica!

Dne 7. t. m. je prišla v našo vas občinska komisija, da si ogleda naše lepe poti, ki vodijo iz Vedrijane v Biljano. Gosposode so gotovo uvideli, da smo tudi mi Vedrijanci vredni nekoliko dostojnejših poti, saj menda plačujemo odmerjene davke prav tako, kot delajo drugi.

Se nekaj razveseljevala moramo spomniti: v naši vasi se je začelo živahno gibanje za naše izobraževalno in pevsko društvo. Upamo, da prisije enkrat tudi k nam veselo in svetlo solnce. Fantje, mladina, le naprej po začetni poti!

POVIR.

V nedeljo, dne 14. t. m. se bo vršil v Povirju občini zbor izobraževalnega društva «Tabor» s sledečim dnevnim redom:

1) Poročilo tajnika, 2) Poročilo blaginika, 3) volitev odbora, 4) slučajnosti. K obilni udeležbi vabi — Odbor.

S TOLMINSKEGA.

Večkrat sem že opazil, da so se v raznih delih tega konca dežele omenjali razni razpadajoči mostovi in celo že razpadli, da se je slišal marsikak nasvet o njih itd. Za časa vojne je zrastle v našem kotu dokaj novih mostov zgolj vojaške veljave. Zidali oz. postavljali so jih tudi le vojaki in vojaške oblasti.

Ko smo se po vojni v svoje domove, smo se jih poslužili in se nanje navadili. Poleg tega so bili ti mostovi mnogokrat postavljani na jako primernih krajih, kjer smo si jih že dolgo želeli. Če pogledamo kar od Sv. Lucije navzgor, bomo takoj pri Modrejah našli na ostanke takega mosta, ki je nekoč bil, danes pa ga ni več. Sicer bi v resnici ta most praktičnim potrebam ne mogel služiti, ker je čiginski kot itak bolj nagnjen na Sv. Lucijo in je tam po trdnem mostu zvezan z ostalim svetom.

Cesta iz Sv. Lucije v Kobarištvo prestopi Sočo pod Peršeto, kjer je dolg, betoniran most. Od tu do Kobarišta teče cesta vedno na desnem bregu in nima več mostov. Zvezana pa je z levim bregom z enim samim mostom pri Idrskem, ki je postavljen na jako neprilicnem kraju. Tu je Soča namreč najbolj široka, zato meri tudi most kakih 400 m. Sicer je trden in ga do danes deroča voda ni zmogla, vendar je z njim mnogo stroškov in je zaradi tega v precej razpadlem stanju.

Vse ostale vasi na l. bregu pa skoro nimajo zveze z desnim kot z že rečenim mostom pri Peršetu. In to so: Volarje, Gabrje, Dolje, Vrsno, Krn in Selišče. Izvzeti moramo tu Volarje. Tik teh vasi je namreč napravila italijanska armada za časa vojne lesen prehodni most, ki pa je žalostno opešal že pred tremi leti in ga je v sredini odneslo, medtem ko ga je na vsakem koncu ostalo nekaj. Če hočete torej z Volarjem na glavno cesto na desni breg, morate po preostalem kosu mosta, potem na Sočin prod in od tu znova na drugi kos mostu. Seveda lahko delate te vaje edino če je Soča upadla. Ob povodnji ne morete preko, ker je prod zalit z vodo. Zadnji čas se je podrl celo oni kos na desnem bregu, kjer pa so Volarci sami napravili svoj most.

Upoštevati pa moramo še to, da ima marsikateri gospodar svoje senožeti v gorskem hribu kolovrat, ki leži na desnem bregu Soče. Če hočete torej speljati svoje seno domov v vas, ima na razpolago dve sami poti: po glavni cesti in potem čez Tolmin nazaj po levem bregu, kar bi se reklo 2 uri poti, ali pa po desnem bregu, t. j. po glavni poti navzgor do Idrskega in od tod čez most po levem bregu nazaj do Iste zamuda.

Poleg tega morem povedati še, da je poslednji čas cesta iz Kobarišta proti Tolminu na levem bregu nerabna, ker se je udrl most prav pod hribom Sv. Lovrenca, kjer počiva S. Gregorčič. O tem mostu se je v «Edinosti» že poročalo.

Močen most je sezidan tudi od armade pod Kobarištvo, na jako pripravnem prostoru. Bil je med vojno velike važnosti za dovoz provianta na Krn in na Mrzli vrh. Poleg vseh teh, na Soči stoječih mostov, se moram spomniti še onih na Tolminu. Onega pod Zbčami, na Ločah ni več. Lanjske spomladne povodnji so mu preveč škodovali.

Stoji pa še vedno most pri Dantjevi jami. Vsakdo, ki je kdaj posestil to sotesko, se gotovo spominja še jasno romantične krasote tega kraja. V višini kakih 300 m je napravljen preko šumeče vode, 40 m dolg, lesen most, ki ga nihče ne popravlja in trpi vsako leto bolj vsled raznih neurij itd. Bliznji okoličani upravičeno pričakujejo, da se nekega dne sesuje in se boje nesreče. Čas bi bilo, da se za ta most preiskrbi vse potrebno za popravilo. Je velikega pomena za vojaštvo in za izletnike, ki jih ravno ta divna okoliščina najbolj privlači v naše kraje, ki so sicer dobro znani po svojem deževju.

Razvidno je, da je stanje teh mostov in obenem najrazličnejših prometnih zvez v našem kotu dokaj slabo. Upamo, da se bodo i za to sčasoma pobrigrili odgovorni ljudje, če prej ne, vsaj takrat, ko se zgodi kaka nesreča (Dantejeva jama).

Omenim naj samo še, da vozi korjera po glavni cesti na desnem bregu, medtem ko so vse vasi na levem bregu brez vsake stalne zveze in morajo peš v Tolmin, do najbližje avtomobilske postaje (1 do 3 ure hoda).

TO IN ONO IZ VIPAVE.

Prav prijazen in lep trg je Vipava. Temu ni kaj ugovorjati. Le tiste razbite, razrušene in izkopane vojašnice, tam za cerkvijo, ob suhi strugi hudournika Bele kajzije naše staroslavne Vipave in ne napravijo nič kaj ugodnega vtisa na popotnika. Ki pride od ajdovske strani v trg. Začela jih je zidati pokojna Avstrija na račun vipavske občine tik pred izbruhom svetovne vojne, ki je zidanje popolnoma ustavila. Vojašnica je bila namenjena za težke motorne baterije (305 cm), stacionarne v Vipavi in v Palah nad Šturjami, ki pa niso moge čakati, da bodo vojašnice dograjene, ampak so prej odšle razbijati s svojimi granatami francoski Marbeuge, belgijski Antwerpen in ruski Goswiec. Da smo Vipavci tako bogato oblagodarjeni z vojašnicami, imamo jih že sedaj tri — se imamo zahvaliti v prvi vrsti pokojnemu, van Hoetendornu, ki je samiral Vipavo za zelo važno strateško točko proti Italiji. Na vipavski kmet je sodil seveda čisto drugače in je imel — kakor se vidi — prav. Po enajstih letih se bodo pa te ruševine zopet pozidale. Država je nam-

reč te podrtje občini odkupila za 550.000 lir in oddala restavracijska dela potom ofertalne licitacije, domačemu podjetju Angela Terčelja-Zapuže pri Ajdovščini za en milijon 772 tisoč lir. Zidalo se bo po prvotnem načrtu trdnice Zajc in Flori, Ljubljana, ki ga je ženijski oddelček korenega poveljnika v Trstu z neznatnimi spremembami odobril. S tem bo, upajmo vsaj, Vipava položila zopet eno žalostno poglavje, polno jeze in kritike — ad acta.

Vse bolj pa nas je zadel v živo izguba našega sodišča, ki je ne bomo preboleli zlepa. Danes se vidimo, kakšen nonsens je bila ta poteza, ki nam je z enim mahom odvzela našo preturo ter nas inkorporirala ajdovskemu sodnemu okrožju, ki je postalo s tem eno največjih sodnih okrajev. Pustimo na stran, da smo imeli v Vipavi sodišče v popolnoma novem, nalašč zato zgrajenem poslopju g. Karla Mayerja, ker imamo še mnogo važnejše momente, ki opravčujejo pravično zahtevo Vipave, da se ji vrne njeno sodišče! Država je ukinila precej veliko število pretur iz razloga — štedenja. Mislija je sicer, da bo kaj prihranila, če črta par sto sistemiziranih mest pretorjev in sodnih pisarniških uradnikov v proračunu pravosodnega ministrstva. Prihranila je res morda par milijonov pri uradniških plačah, koliko je pa izgubila zaradi tega, kar združena sodišča radi pomanjšanega staleža osebja ne delajo sproti in se skladi vložnih tožb kupijo in grmadijo na kupe. Koliko zgubi država pri kolkih in pristojbinah, ki jih morajo plačati stranke za vsak se tako malenkosten sodni akt, ker ne funkcijonira sodni aparat brezhibno in točno! Slabo zasledena sodišča so škoda za državo in za prebivalstvo. V Ajdovščini sta nastavljeni dva sodnika. Pred združitvijo obeh sodišč sta bila imenovana po dva sodnika za Vipavo in Ajdovščino. Prej štirje, sedaj dva in to za okraj, ki ima preko 40 katastrov. Ni čuda, če se ima vršiti preko 300 zapuščenjskih razprav, če leži v vložisku preko 2000 tožb in če se letni računi skrbstvenega sodišča v sedmih letih niso še niti enkrat pregledali! Do združitve je šlo delo pri obeh sodiščih še precej zadovoljivo od rok, kopčenje dela in aktov in s tem zastajanje je pa pričelo v momentu, ko je prijadralo vipavsko sodišče v Ajdovščino. Ko so nam vzeli vipavsko sodnjo, so se pri tem nehoti spomnili Gregorčičeve: «Le enega mi vzeli niste...» in nam za spomin na sodnjo oziroma za «troš» pustili vipavski notarijat, voz brez koles, ribo brez vode, torej res pravi monstrum: notarijat brez sodnije. Vipavci upamo, da se bodo gospodje pri višjem sodišču v Trstu premislili in popravili napako, ki so jo naredili.

IZ VRTOJBE.

I. Da so tudi naši fantje izurjeni v marsičem — dokazuje to — da je tni dobil Saksida Leander bivši bersaglierski «caporale maggiore» letnika 1903. iz Vrtojbe, dve bronasti svečini — ki jih je zaslužil pri podčastniških tekmah za streljanje s pištolo in za metanje ročnih granat. Ko bi to vedel tisti gospod, ki ga je svoj čas lovil!

II.

Kakor drugod, tako je tudi pri nas v Vrtojbi mnogim posestnikom obnavljali hiše bivši Genio militare, ter končaval bivši dipartimento tecnico. Splošno znano je — da so obnovitvena dela šla le po polzevo naprej — posebno radi pomanjkanja potrebnih stavbenih predmetov. Seveda, delavci so morali biti plačani in ravno tako tudi delovodje in drugi nadzorovalci in gi čuda, da so se potrosile visoke svote denarja, in to na breme gospodarja obnavljajočega se poslopja. Takrat se je zagotavljalo oškodovancem, da se vse to dela na vladne stroške — ali danes je položaj čisto drugačen. Pri sklepanju konkordatov ne poznajo izgovorov: toliko oškodovance tni prititje — toliko se je potrosilo — nekaj se odbije — drugo plačaji. In tako se godi, da večina izgube zaradi tega oškodovani za preničnino, za zemljišče, ki se jim obračuna, in vrhu tega morajo še doplačati iz lastnega žepa. Doplačati morajo, kar se jim obračuna, češ — pred poškodbo so bile iste hiše obarbljene — po popravu pa — da so postale čisto nove. Res je to, ali ta slučaj je pri vseh tistih, ki jim je vojna porušila stavbe in vsi drugi, ki so si obnovili svoja stanovanja pozneje potom dobrih trvdč ali potom domačih združ — imajo stanovanja tudi nova in sezidana z boljšim materialom nego pa prvi, katerim so stavili v delo večinoma iz kavern nabran material. Ker si posameznik sam ne more v teh slučajih nič pomagati nego napraviti brezuspešni utokli — zato bi bilo neobhodno in nujno potrebno, da se vsi ti združijo skupno v kak konzorcij ter napravijo nerodajne in vplivne čimtelje, da se zavzamejo za prizadeje — ter da jim vlada črta popolnoma vsako terjatev v tem oziru — posebno že radi tega, ker zahtevane svote presegajo današnje vrednost dotičnih stavb.

Izprehodi še ne prav starega upokojenca po Gorici in okolici

XI.

Deževje, meglja in druge nadloge. — Že zopet umetnika na glasovirju. — V gorški podružnici «Edinosti». — Na gore, na gore, na strme vrhove! — Planinski nazgode. — Gospod Nedamir kot lovec.

«Kaj pravite, gospod — i —, k temu dežju in tej megli?» me vpraša oni dan g. višji svetnik, ki je sila prijazen z mano, odkar sem ga pohvalno omenil v «Edinosti». «Vsak drugi dan teži bolan v postelji in onegavi nadležno hrupo, mnogi tudi umirajo radi nje, vsi zidovi po ulicah so napeljeni iz osmrtnikar!» Tako toži gospod višji in kreha... «Kaj naj rečem?» mi odgovorim. — «Edino pametno je gibanje, telovadba, izprehodi. Niste li čitali v «Edinosti», da je influenca v Gorici prizanesla edino dvema stanovoma: pismonošam, pa davčnim in sodnijskim izterjevalcem, ako poslednji dva tvorita v resnici le en sam poklic. Ti imajo baje svoje ljube zdravje priplisovati gibanju na svežem zraku. Kar se mene tiče, vam odkrito povem, da prav od srca privoščim neomajno zdravje onim šestnajsterim poštnim uslužbenecem, ker brez njih bi bilo deževno vreme še bolj pusto in dolgočasno. Izterjevalcem pa, zlasti davčnim, bi želel — ne morda hrupo, o tega nikakor ne, pač pa vsakemu po pol leta dopusta! Kako bi se človek oddahnil!» — Take modre besede

sem govoril, ko sem mu pred vremensko hišico držal njegov dežnik nad trdim klozbum, da je mogel za «svojo zasebno porabo» izpisati vremenske podatke iz vseh večjih krajev. — «Napoved za jutri se glasi že zopet: dež, južni vetrovi, meglja...» čita in piše g. višji. — «To sem jaz vedel že pred osmimi dnevi brez vremenske hišice», mu dem. — «Kako to, zlomka?» se začudi. — «Pač zato, ker je prerok v kole-darju Ljubljanske kreditne banke napovedal solnce, gorkoto in jasno nebo: On vedno zadene, toda — narobe, seve. — Ne vem, ali naj se jezim ali naj se smejem Vašim dvopimom. — Kakor se vam zdi, g. višji! Toda oprostite, meni se mudi na izprehod, da se ne nalezem še jaz te ne-veščne hrpe, ker hi me v tem slučaju ne-vezali doma na posteljo in me pitali z bezgovim in pelinovitim čajem, ki ga kratkoma ne maram!» — Nato sem hotel za-menjati svoj dežnik z njegovim, pa je to pomotoma — zalibog — koj zapazil. Po dežju, megli in blatu bi ubermem proti soškemu mostu in nazaj preko Placuta na Travnik. Jezil pa sem se vendar, ker v Gorici nis-mo navajeni takemu vremenu in ker smo radi hrpe morali preložiti veliko pustno veselico «Pri Maksu». Veselili smo se je mladi in stari upokojenici, ker je v resnici obetala izrednega užitka. Vrlo zabavno so bile že same plesne vaje, h katerim smo prihajali v nedeljskem razpoloženju, glad-ko obriti in počesani. V modernih plesih smo tako napredovali, da se je «profesor» Ferrandi iz same jeze preselil s svojo ples-ko šolo iz Trgovskega doma. Neroden in bil le eden, s katerim pa sem skregan in ga za kazen ne bom nikoli več imenoval s pravim imenom. To bo masčevanje kot v «Pevčevi kletvi». Hotel je nas vse devati v nič: le on sam je hotel biti prvi pri plesu, pri taroku, v eleganciji, v besedi itd. Zameril mi je celo, ko sem ga nekoč vpra-sal, čemu nosi rdeče obrobjen ovratnik, izza katerega moli, gleda in zij njegov Adamov krhelj. Izkazalo pa se je, da tak ovratnik ni morda po najnovjši modi, ampak da se gospod brije sam z britvijo, ki nima prvovrstnega rezila. On šteti povsod. Čemu bi hotel vsakih 14 dni k Co-tarju, ki zahteva za ono strganje po licu vsakokrat kar po dve liri. Brusenje rezila stane tudi 1 liro. Tako pristihi v 365-366 dneh okroglih 60 lir, kar ni malo v današ-njih dragih časih. Poleg tega ga je dr. Končič vabil, naj si da pušati malo vroče krvi. Pa ni hotel k zdravniku. Moj nek-danji prijatelj opravi tako operacijo s svojo skrhano britvijo kar sam. ko se brije in si spusti za dobro četrtino slabe krvi. Vohče pa bi marsikdo, na pr. jaz, ponižno podpisani, dobri storil, ako bi ga vsaj v varčevanju posmadel in mogel tako še zadnji dan v mesecu plačati skromno južnico s celim stotakom. — Pri plesnih vajah dela le sitosti in zgago: venomer pleše po kurjih očesih svojega bližnjega, kar vzbuja neprijetne občutke. — Siora Teresina je bila prav po nepotrebnem obo-leta, ni pa nismo hoteli in marali, da nam kdo drugi meša in kuha goljaf za svečani banket na plesu. Marija je tudi nekam raztresena. Ako na pr. gospod Ortan na-roči svojo običajno časo mleka, mu prinese namesto žlice — skrhano nož in vilice, drugemu prinese s sirom veliko žlico. Vrhtega je začela ganljivo prepevati: «Bi-soka je hāara, se bišji je klanč, se bišji je maj harjanč, k' nejt prhaja čez klanč...» — Že dlje časa sem slutil, da je zaljubljen, ali kako se že tistim občutkom pravi, ko je človek v takem razpoloženju, da bi ves svet objel, ki je videti tako ne-znansko lep kot raj pred grobom. Koj na to briligne v jok, da se v potokih cedijo grenke solze, na kar se zopet lice razvedri in zapoje ko drozeg na vrhu meseca. Mi jo slišimo peti v bladni kleti, na stopni-cah, v veži ali koder že leze ino grede. Neki večer smo se malo zapoznili. Zadnji «rund» smo napovedali ob 19.45 in smo jo mlatili toliko časa, da je Primož Vitez napovedal solo-tarok-pagat-volat, da bi ga tri sto debelih šizov v vica učilo paklja-nja! V silni razburjenosti smo pozabili, da igramo že trinajstič okoli, in Primož nas je tako salamensko oskubil, da smo vsi povprek — izvzemši ujeja in «onega» — ostali južno na dolgu in da se je Ma-rija morala vknjižiti na naše prazne de-narnice. — «A kje tiči Marija, da je ni na izpregled?» rentičita ona dva, ki sta mi-slila še isti večer poravnati svoje obvez-nosti. Neslišno hitim po svojih pošvedranih gumijevih podpetnikih, in kaj vidim in slišim: Marija objema sod v kleti, mlo joče in genljivo poje: «Nacoi pa, oh, nacoi, ko nejt mesic sbeti vo, vom šeu jest k ljubici, jemat, jemat slobō...» In tako, dragi moji, so povsod sitnosti in nadloge, doma pa še posebej križi in težave, ko nimam božjega miru, da bi kaj napisal na račun onega predujma pri ugledni upravi «Edinosti». Res, da bi mogel sedeti v državni knjižnici in se poglabiti v kako zgodovinsko knjigo, iz katere bi pobral ovirke za svoje podlistke. Ali kaj, ko tam štedijo s kurivom ko moj nekdanji prijate-lj z krivicom, da mi piha pod noge ko «Pri Maksu» pred štrajkom. Edini gosp. Premoslav študira velike folijante, jih pre-stavlja in se v toplem kožuhi ne zmeni za mrz in revmatizme. Doma pa tudi ni-mam obstanka. Moja umetnika nad mano je razširila svoj klavirski spored. V mojo nesrečo ji je nekoč prinesel, posodil, daro-val ali kaj vem — Schubertove pesmi... Saj poznate one večnelepe naprave, ob ka-terih se je v lepših časih naslajala moja duša. Od ranega jutra do enajstih brenkla-je one nesrečne šlake in vaje, ki jih polomi vedno na istih mestih in jih začne znova... Točno ob 11. začne njen «pičec de ré-sistance» — Schubertove pesmi. Ubogi Schu-ber, kako se mi smili! Umetnica igra te naprave tako, da levica ne ve, kaj dela in igra desnica, njeno grlo pa se poživlja na desnico in levico in poje — toda vedno slabše — zdaj za celo oktavno previsoko, ako pa njen tanki glasček ne zmore viso-kega fis, se prekucne za oktavno niže, in to se ponavlja do poldne... Ker znam se za silo nemški, me ježi, da ta nesrečna punca «popravlja» besedilo in poje pred mojim kosilec. «Das(e) Mör erglaenze wolt(e) hinaus(e)». Tudi mi ni jasno, čemu hudirja pritiska vsakemu soglasniku na koncu besede blagolasi! e! Ne čudim se, da me spričo takega glasbenega užitka kar na suhem popade morskata bolezen. Kako naj mi potem tekne kosilo? Sedaj razumem, zakaj se sušim okoli belega vratu. — Še hujeje je po večerji, ko ležem pod odejo in ne morem zaspati. No, pro-sim Vas, kako naj upokojenec pokojno in

mirno zaspi, ko sliši nad sabo: «Laeuse flöh(e)n(e) moine Liter durch(e) die Nact(e) zu dūr(e)...» mesto: «Leise flehen meine Lieder durch die Nacht zu Dir...» — Zdi se mi, ko da ležim med vojsko v kaki c. k. baraki ali vojaški bolnišnici. Umevno je, da glavna centrala mojih revmatizmov mnogo prej telefonira podružnicam v za-pestnicah, hrbitu, komelec in drugod, da se zbudi še zadnja ekspozitura v desnem nožnem palcu... Utrujen od klavirja in od napornega drgnjenja revmatizmov zatim-eno oči, a še v težkih sanjah me srbi po životu in se praskam. Ob sedmih me zbudi «cè-pete, cè-pete» nad glavo, pa moram na noge in delo. Ali kako naj pišem pri tem breknjanju?! Na srečo se spomnim zvi-tega Odisēja, ki je svojim tovarišem z voskom zalil ušesa, da niso slišali divnega petja Siren. Se jaz napravim tako, si pri-vežem povrhu še debelo volneno ruto in trdno zaklenem vrata, da me kdo ne najde v taki uniformi, ki tako neznansko pači mojo lepoto. Ponavla vsaj nekoliko. Tako sem skrpucal svoj poslednji «izprehod» in ga nesel po dežju in megli v gorško podružnico «Edinosti», da prihranim po-štarne stroške in da se kaj pogovorim in kaj izvem. (Dalje prihodnjic).

Vesti iz Istre

PLAVJE.

Ze dolgo nismo čitali nobenega glasu iz naših vasic Plavje, Skofije itd. Spada-mo sedaj pod miljsko občino, ko so nas k nji priključili. Upali so nekateri, da bo tako boljše, ker bo manj stroškov, ter so mislili, da bodo napočili boljši časi. V varali so se; prav žalilo nam je postreženo in slabše se nam godi.

Omeniti moram, da so bile Plavje, Sko-fije in Hrib prej samostojne občine. Vsa-ka vas je imela svoje stroške in svoje do-hodke ter si rezala kruh, kakor ji je bilo drago, saj je svoje lastne potrebe najboljšje poznala. Te tri vasi in še dve drugi so priključili miljski občini. Ugodnost je ta, da plačujemo sedaj 20 krat višje občinske davke, ko pa govorimo o svojih potrebah, našletimo na gluha ušesa.

Imeli smo lepe poti, dozidali smo si šole in še marsikaj lepega in korisnega bi bili izvršili, ko bi bilo ostalo po starem. Sedaj pa imamo slabe izgleda za bodočnost. V občinskem zastopu je sedelo tudi nekaj naših mož, ki pa so pred par tedni zapu-stili svoja mesta. Pa saj jim drugega ni preostajalo, ko so uvideli, da ne uposte-vajo njihovih upravičenih zahtev. Zdi se nam, da stojimo v čolnu, ki nima ne vesta in ne krmlila. Tako pa ne gre! Treba bo pač ubrati drugo pot, kajti nas, ki smo v čolnu, skrbi, da nas ne zanese proti skali, kjer bi se čoln raztresel in bi utonil. Le eno željo imamo: da bi se barka prizibala h kraju, kjer bi lahko izstopili na suho in se sami pobrigrili za lastno življenje.

Lani nam je toča vse pobrala: izraču-nali so, da je bilo skoro za dva milijona lir škode. Ni ga bilo, ki bi za nas vrgl dobro besedo. Davki so visoki in jih je treba plačati. — Ko bi hotel govoriti še o narodnih rečeh, bi morali pač tudi marsi-kaj povedati. Če bi ne imeli upanja in po-guma, bi bilo človeku brez obupati. Upanje pa imamo in ga moramo imeti v boljše čase. Saj nas tudi star pregovor uči: Za-upaj in Bog ti bo pomagal! — Plavžan.

Gosnodarstvo.

SEMENSEI KROMPIR.

«Rožnik, rdeč zgodnji in «Onaida», beli kasni iz Jugoslavije, je prejela te dni Tr-žaška kmetijska družba v Trstu. Imamo ga na razpolago le še manjše količine, ki se smejo uporabljati le za seme. Za opo-šiljate večjih količin ga nimamo več v zalogi. Kdor si želi premenjati krompir za seme, naj si ga takoj preskrbi, ker dru-gače bo prepozno.

Plužne glave.

Danes dvignemo s postaje plužne glave za lesene gredlje iz Češke, po katerih je bilo zelo veliko povpraševanje od vseh strani. Naročili smo zaenkrat le 10 komo-dov kot vzorce, kateri bodo izstavljeni v naših skladiščih na ogled za kakih osem dni. Po tem roku jih bomo oddali. Zeleli bi, da bi občine, v katerih se za take pluge ogledali in po vzorcu prijavili naročila. Ako bi se nabralo večje število naročil, bi se cene znatno znižale. Pričakujemo, da se bodo občine za to pobrigrile in šle svojim občanem v tem oziru na roko — za skupno naročilo tega orodja.

Plužne glave bodo izstavljene v naših skladiščih v ulici Raffineria št. 7 in v ul. Torrefianca št. 19.

SEMENA IN KMETIJSKE POTREBŠČINE

Tržaška kmetijska družba v Trstu ima v zalogi: Semena: krmske pese rdeče Mamut, ru-mene in rdeče Eckendorf, mirne za krmo, korenček za juho, izbrane vrste graha, kumarce, kolerabe karfijole, zelja, melan-cane, majaronu, paradiznikov, solatne pe-se rdeče, paprike, redkvice, radiča, solate glavate, solatine, več vrst spinache, vrzot, in velika izbira svežega cvetličnega seme-na in barvanih zavitkih.

Vsa gornja semena so sveža in zajam-čena, dospela iz Nemčije. Trave in detelje. Deteljne vrste, kakor domačo, ali štajer-sko deteljo in lucerno imamo zajamčeno brez predenice, ker jo sprejemamo le s spritvealom o analizi.

Umetna gnojila.

Mešanico za krompir, sestavljeno iz 55.— kg. superfosfata, 30.— kg. kalijeve soli in 15.— kg. amonijevega sulfata, po l. 80.— za 100.— kg. Na zahtevo se dobi tudi drugače sestavljena mešanica — cenejša ali dražja. Razen tega imamo v zalogi Tomaževo žin-dro, superfosfat, kalijevo sol in amonijev sulfat v vsaki množini. Čilski soliter pri-čakujemo te dni.

Razno vrtno in poljsko orodje, pluge, slamerznice itd.

Skroplilnice znamke Ferrari so mu rav-

nokar dospele. V kratkem dobimo tudi skroplilnice znamke «Vermorel».

Tržaška Kmetijska družba v Trstu, ulica Raffineria št. 7 in Torrefianca št. 19. T. K. D.

DAROVI

V počastitev spomina blagopokojnega gospoda Vekoslava Kodriča, daruje obitelj Sirca l. 30.— «Solskemu društvu».

V počastitev spomina blagopokojnega gosp. Angela Dekleja daruje g. P. Toma-žič l. 20.— Sentiakovski podružnici «Sol-skega društva».

Pokojnikom blag spomin, darovalcem srčna hvala!

V počastitev spomina nepozabnega prijatelja Vekoslava Kodriča darujeta bo-trica Ciril in Marija l. 20 «Solskemu društvu». V isti namen dr. Eduard Slavik l. 50. (Svoto 20 lir hrani uredništvo).

Borzna poročila.

Renezijske obveznice 70.80.

VALUTE:

Trst: 10. marca Avstrijske krole od 6.0946 do 0.9332; dinarji od 43.50 do 44.19; dolarji od 24.79 do 24.85; novci po 20 frankov od 95.— do 96.—; funt Sterling od 120.10 do 121.25.

Priporočljive trvdke

„Adria čevlji“

trgovina

GORICA — Corso Verdi 32

Posebnost: Velika zaloga raznih čevljev za sport

Narodna tiskarna združena s knjigovoznico

GORICA — Via C. Favetti 9.

Narodna knjigarna združena s papirnico

GORICA — Via G. Carducci 7.

BREŠČAK ANTON

Zaloga in tovarna pohištva

GORICA — Via G. Carducci 14.

Brata CEJ

slikarja

GORICA — Via Ascoli 5.

KRUŠIČ in SIN

krojaška mojstra

GORICA — Corso Emanuele, III. 37.

ŠULIGOJ JAKOB

urar in zlatar

GORICA — Via Carducci 19.

KERŠEVANI JOSIP

Dvokolesa, živalni stroji, puške

GORICA — Piazza Cavour 9.

JAKOB BRATUŽ

pekarna in slaščičarna

GORICA — ul. Mamelli 6. (Solska ul.)

Martin Poznajelšek

odlikovana krojačnica z izbiro vzorcev

TRST — Via Giosue Carducci 36.

PUČELJ ANTON

brivec

GORICA — Piazza della Vittoria 12.

v hiši Fiegel.

MOLAR JOSIP

Gostilna

GORICA — Via Monache 11.

